

PÄLKÄNE
PARASTA AIKAA

TALOUSARVIO 2023
JA TALOUSSUUNNITELMA 2024 – 2025

Sisällysluettelo

1. Kunnanjohtajan katsaus.....	4
2. Pälkäneen kunnan toimintaympäristö.....	5
2.1 Toimintaympäristö	5
2.1.1 Väestö.....	6
2.1.2 Työllisyys.....	6
2.2 Talouden lähtökohdat	7
2.2.1 2.2.1 Talousarvion rakenne ja periaatteet lainsäädännössä.....	7
2.2.2 Yleinen taloudellinen tilanne ja kuntatalouden näkymät	8
2.2.3 Pälkäneen kunnan talouden lähtökohdat	11
3. Pälkäne parasta aikaa 2030 –kuntastrategia	12
4. Talousarvio 2023 ja taloussuunnitelma 2024 – 2025	14
4.1 Organisaatio	14
4.2 Talousarvion sitovuus ja seuranta	15
4.3 Tilivelvollisuus.....	16
4.4 Tuloslaskelmaosa.....	17
4.5 Investointiosa	23
4.6 Rahoituslaskelma.....	24
5. Käyttötalous toimialoittain ja toiminnan tavoitteet	25
5.1 Tarkastustoimi	25
5.2 Hallintopalvelut	26
5.3 Elinvoimapalvelut	29
5.4 Sivistyspalvelut	31
5.4.1 Varhaiskasvatus ja esiopetus.....	33
5.4.2 Perusopetus, lukiokoulutus ja vapaa sivistystyö	34
5.4.3 Kirjastopalvelut.....	36
5.4.4 Kulttuuripalvelut.....	37
5.4.5 Liikuntapalvelut	38
5.4.6 Nuorisopalvelut	38
5.5 Talous- ja tukipalvelut	39
5.6 Tekniset palvelut	42
5.6.1 Maankäyttö ja kaavoitus	44
5.6.2 Rakennusvalvonta ja ympäristönsuojelu.....	45
5.6.3 Vesihuoltolaitos.....	47
6. Henkilöstömuutokset talousarviovuodelle 2023	49

7. Kuntakonsernin toiminta ja talous	50
7.1 Pälkäneen Aluelämpö Oy.....	51
7.2 Pälkäneen Asuntotuotanto Oy	53
7.3 Pälkäneen Valokuitu Oy.....	56
7.4 Keskinäinen Kiinteistö Oy Luopioisten pienteollisuustalo.....	57
8. Investointien hankeluettelo 2023 - 2025.....	59

1. Kunnanjohtajan katsaus

Kunnat ovat valmistelleet vuoden 2023 talousarviota hyvin poikkeuksellisessa tilanteessa, jossa tulevaisuuteen liittyy paljon epävarmuustekijöitä. Paria edellistä vuotta varjostanut koronapandemia on jäänyt takalalle, vaikka covid19 ei tartuntatautina ole poistunut keskuudestamme. Yleistä maailman talouden tilaa ja kehitystä säätelee nyt ennen kaikkea Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan ja sen mukanaan tuomat monet vaikutukset mm. vientiin ja koko maailman energiapolitiikkaan. Lisäksi ensi vuoden alusta on vihdoinkin toteutussa vuosia valmisteltu sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisuudistus hyvinvointialueiden aloittaessa toimintansa. Tämän seurauksena kuntatalous supistuu ja kunnilta siirtyy suuri määrä lakisääteisiä tehtäviä hyvinvointialueille.

Kuntatalous on viimeisen parin vuoden aikana tilapäisesti parantunut mm. valtion kunnille maksamien koronatuukien sekä ennakoitua parempien verotulojen myötä. Työllisyystilanne ei heikentynyt pidempiaikaisesti koronan myötä, kuten ensin pelättiin, vaan päinvastoin työllisyys on jatkanut kohenemistaan. Pälkäneellä työttömyysprosentti oli syyskuun 2022 lopussa ainoastaan 5 %, mikä tarkoittaa, että kunnassa on lähes täysi työllisyys.

Suurimpia paineita kuntataloudelle luovat tulevalle vuodelle korkea inflaatio, kunta-alan henkilöstökulujen kasvu saavutetun palkkatarkaisun myötä sekä korkotason nousu. Kuluttajien luottamus talouteen on heikentynyt merkittävästi ja tämä voi kuntatasolla näkyä mm. vähäisempänä asuin- ja yritystonttien kysyntänä sekä viime vuonna saavutetun hyvän nettomuuton hiipumisena. Verotulojen säilyessä kunnan merkittävämpänä tulonlähteenä, on edelleen tärkeää tavoitella kuntaamme maltillista asukasmäärän kasvua sekä yritysten toimintaympäristöjen kehittämistä.

Kuntien kunnallisveroprosentista 12,64 prosenttiyksikköä sekä 70 % peruspalveluiden valtionosuuksista siirtyy valtiolle hyvinvointialueiden rahoitukseen. Hyvinvointialueet ovat selkeästi ilmaisseet, että niille osoitettu rahoitus ei tule kattamaan toimintakuluja. Tämän vuoksi onkin ennakoitavissa, että kuntien valtionosuuksia leikataan edelleen tulevina vuosina. Tällä hetkellä on ennakoitu, että niitä leikattaisiin jatkossa 30 euroa asukasta kohden vuodesta 2026 alkaen ja sitä ennen 45 euroa asukasta kohden vuosina 2024 – 2025, jolloin kompensoitaisiin vuosi 2023, jolloin leikkauksia ei vielä tehdä. Pälkäneellä pysyvä leikkaus olisi n. 192 000 euroa ja korotettu leikkaus n. 288 000 euroa.

Pälkäneen kunta lähtee tähän kuntahistorian suurimpaan muutokseen taloudellisesti vakaalta pohjalta. Kunnan kassan tilanne on hyvä ja lainamäärä Pirkanmaan kuntien alhaisin (n. 1 200 €/asukas). Kunnan taseessa on ylijäämää n. 15,5 miljoonaa euroa. Valtionvarainministeriön painelaskelmien mukaan Pälkäneen kunnan talous pysyttelee positiivisen puolella myös tulevina vuosina. Tilanne on kuitenkin hauras ja pienen kunnan liikkumavara taloudessa pieni. Avainasemassa on verotulojen ja palvelutarpeiden kehitys tulevaisuudessa. Kuntien tehtäviin ollaan lisäämässä tällä hetkellä työ- ja elinkeinoministeriön vastuulle kuuluvat työllisyys- ja yrityspalvelut vuoden 2025 alusta alkaen, jolloin kuntien lakisääteiset velvoitteet jälleen lisääntyvät.

Pälkäneen kunnan vuoden 2023 talousarvio on ensimmäinen uuden kuntastrategian ”Pälkäne – parasta aikaa 2030” pohjalta laadittu talousarvio. Toiminnalliset tavoitteet on johdettu suoraan kuntastrategian kolmen kärjen: hyvinvoinnin, elinvoiman ja kestävä kehityksen strategiavoitteista. Pälkäne haluaa olla elinvoimainen, vetovoimainen, turvallinen ja viihtyisä paikka elää, jossa jokaisella on mahdollisuus olla onnellinen. Strategian toteuttamista ohjaavia arvoja ovat avoimuus, vastuullisuus ja yhteistyö.

Pälkäneen kunnan talousarviossa on varauduttu kasvuun niin menoissa kuin tuloissakin. Henkilöstön palkkojen ennakoidaan nousevan n. 3,6 % vuoden 2022 tasoon nähden ja inflaation vaikutuksiin varaudutaan lähes 0,5 miljoonalla eurolla. Verotulojen ennakoidaan edelleen kasvavan ensi vuonna. Kuluvan vuoden aikana

teknisten palveluiden henkilöstöä on vahvistettu kiinteistöinsinöörin ja kunnallistekniikan insinöörin tehtävillä. Tulevana vuonna 2023 halutaan lisätä panoksia kunnan markkinointiin ja viestintään palkkaamalla markkinointi- ja viestintäkoordinaattori. Lisäksi alueen matkailun kehittämiseen tähdätään Kangasalan, Kuhmoisten ja Pälkäneen yhteisellä matkailuhankkeella. Sivistyspalveluissa vahvistetaan henkilöstöresurssia täyttämällä uusi nuorisotyönohjaajan tehtävä sekä varautumalla yhden varhaiskasvatuksen ryhmän lisäykseen. Lisäksi palkataan pienryhmän erityisluokanopettaja hankerahoituksen turvin ja valmistavan opetuksen opettaja valtionosuuden tuella. Pälkäneen kunta jatkaa myös hankerahoituksella käynnistynyttä ilmastoyhteistyötä Etelä-Pirkanmaan kuntien Akaan, Urjalan ja Valkeakosken kanssa. Näillä edellä mainituilla henkilöstölisäyksillä tavoitellaan ennaltaehkäisevää otetta hyvinvointityöhön, riittävää resursointia peruspalveluihin sekä elinvoiman ja myönteisen kuntakuvan lisäämistä.

Kunnan toimintaympäristön kehittäminen jatkuu edelleen useilla kaavahankkeilla, joiden myötä kuntaan tavoitellaan lisää mahdollisuuksia erilaisille yrityksille sekä monipuolisille asuinympäristöille. Kunta toimii aktiivisesti hiilineutraaliuden tavoittelussa yhteistyössä kuntalaisten ja kunnassa toimivien yritysten kanssa. Kunnan ensimmäinen teollisen mittakaavan aurinkopuisto aloittanee toimintansa vuoden aikana ja uusille vastaaville hankkeille etsitään lisää toimintamahdollisuuksia. Kauan odotettu Onkkaalantien ja Keskustien perusparannushanke saadaan maaliin ja suunnittelu seuraavien suurempien infrahankkeiden osalta valmistuu. Kuntalaisten liikunta- ja virkistysympäristöjen rakentamista, perusparantamista ja suunnittelua jatketaan eri puolilla Pälkänettä.

Pälkäneen kunta katsoo luottavaisin mielin tulevaisuuteen, uskoen, että pienen kunnan ketteryydellä tulevistakin haasteista selvitään. Kunnan sijainti ja vahva eteenpäin katsova toimintatapa takaavat sen, että kunta pysyy vahvana peruskuntana, joka kykenee hoitamaan lakisääteiset tehtävänsä, edistämään asukkaidensa hyvinvointia sekä kehittämään yrittäjyyden ja vapaa-ajan toimintaympäristöä entistä paremmaksi ja houkuttelevammaksi.

Pälkäneellä 2.11.2022

Pauliina Pikka
kunnanjohtaja

2. Pälkäneen kunnan toimintaympäristö

2.1 Toimintaympäristö

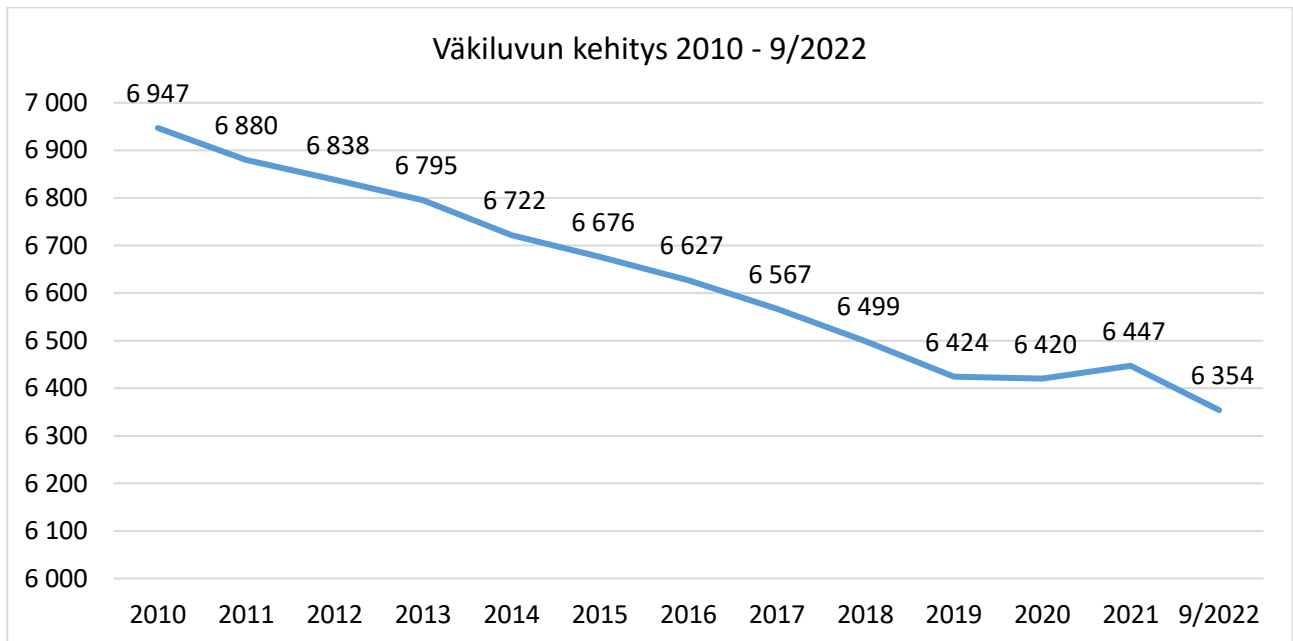
Pälkäne sijaitsee Pirkanmaan maakunnassa ja kuuluu Tampereen seutukuntaan. Kunta sijaitsee maakunnan rajalla ja sillä on naapurikuntia Kanta-Hämeessä ja Päijät-Hämeessä. Naapurikuntia ovat Hattula, Hämeenlinna, Kangasala, Padasjoki ja Valkeakoski. Etäisyys Pälkäneeltä Tampereelle on 35 kilometriä, Hämeenlinnaan 45 kilometriä, Helsinkiin 140 kilometriä ja Lahteen 90 kilometriä. Etäisyys lähimmälle lentoasemalle Tampere-Pirkkalaan on 50 kilometriä.

Kunnan asutus on jakautunut kolmeen suurempaan taajamaan (kunnan keskustaajama Onkkaala sekä Luopioisten kirkonkylä ja Aitoo) ja kunnan harvemmin asuttuihin kyliin. Kunnan liikenteen merkittävin yhteys on valtatie 12 Tampereelle ja Lahteen. Kunnan pinta-ala on 739 km² ja se on kokonaispinta-alaltaan Suomen 162. suurin kunta. Vesipinta-alaa on 178 km².

Pälkäneen kunta ei tuota kaikkia palveluitaan itse, vaan niitä järjestetään eri muodoissa toisten kuntien kanssa. Ympäristöterveydenhuollon palvelut tuottaa Tampereen kaupunki. Ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueeseen kuuluvat Tampereen ja Pälkäneen lisäksi Orivesi, Kangasala, Juupajoki, Valkeakoski, Urjala ja Akaa. Maaseutuelinkeinojen hallinnoinnista ja viranomaispalveluista Pälkäneellä vastaa Lempäälän kunta vuoden 2023 alusta alkaen. Lomituspalvelut Pälkäneelle tuottaa Sastamalan kaupunki. Kangasalan kaupungin yhteistoiminta-alueella tuottamat Pälkäneen kunnan sosiaali- ja terveystyöpalvelut siirtyvät Pirkanmaan hyvinvointialueen järjestämiksi vuoden 2023 alusta. Pirkanmaan hyvinvointialue järjestää vuoden 2023 alusta alkaen myös erikoissairaanhoidon palvelut, jotka Pirkanmaan sairaanhoitopiiri on tuottanut aiemmin omistajakunnilleen. Myös Pirkanmaan pelastuslaitoksen Pälkäneelle tuottamat pelastuspalvelut siirtyvät vuodenvaihteessa hyvinvointialueen järjestettäväksi.

2.1.1 Väestö

Pälkäneen kunnan keskeisenä haasteena on saada asukasmäärän lasku pysähtymään. Kuntaliitoksen jälkeen vuosina 2007–2009 Pälkäneen kunnan väkiluku kasvoi, mutta on vähentynyt vuodesta 2010 lähtien lukuun ottamatta vuotta 2021. Syyskuun lopussa 2022 väkiluku oli 6 354 asukasta (TP2021 6 447 asukasta). Vuoden 2021 lopussa väestöstä 0-15 -vuotiaita oli 14,2 prosenttia (2020 14,5 prosenttia), 15-64 -vuotiaita 55,7 prosenttia (2020 55,9 prosenttia) ja yli 64-vuotiaita 30,1 prosenttia (2020 29,5 prosenttia). Tilastokeskuksen tietojen mukaan väestöllinen huoltosuhde Pälkäneellä oli vuonna 2021 79,6 prosenttia (2020 79,0 %). Väestöllinen huoltosuhde kuvaa alle 15-vuotiaiden ja 65 vuotta täyttäneiden määrän sataa työkäistä (15–64-vuotiaat) kohden. Väestöllinen huoltosuhde heikkenee työkäisen väestönosan vähetessä suhteessa vanhimpiin ikäluokkiin samalla kun ihmisten elinajanodote kasvaa.

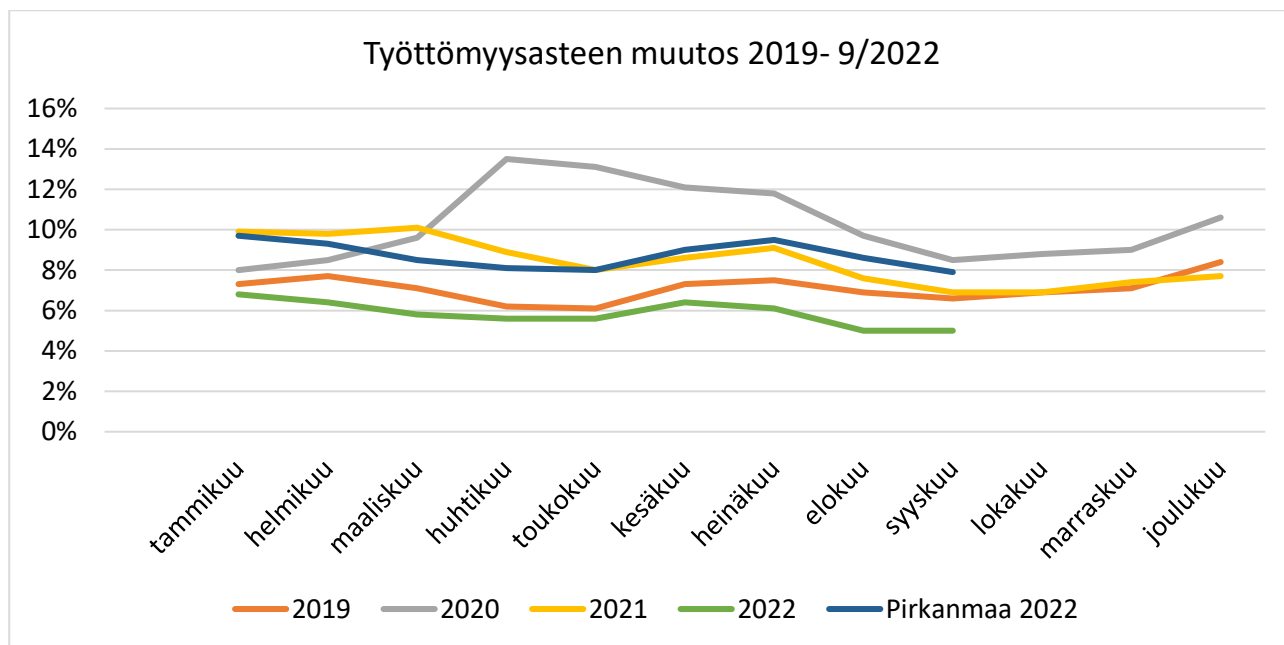
Taulukko: Väkiluvun kehitys 2010 - 9/2022.

2.1.2 Työllisyys

Pirkanmaan syyskuun 2022 työllisyyskatsauksen mukaan Pälkäneen työttömyysaste oli syyskuun lopussa 5,0 % (140 henkilöä). Edellisvuonna työttömyysaste oli vastaavaan aikaan 6,9 % (196 henkilöä). Pälkäneen työttömyysaste syyskuussa oli kolmanneksi alhaisin Pirkanmaan kunnista (alhaisin työttömyysaste Vesilahdessa 4,4 %). Pirkanmaalla työttömyysaste oli syyskuussa 2022 7,9 %. Alle 25-vuotiaita työttömiä oli 5 (15 henkilöä vuosi sitten). Pitkäaikaistyöttömien lukumäärä oli syyskuun 2022 lopussa 48 henkilöä, mikä on 26 henkilöä vähemmän edellisvuoteen verrattuna.

Työllisyyden kuntakokeilu on käynnistynyt Pälkäneellä erittäin hyvin. Työttömyys on laskenut noin 29 % vuoden aikana (9/2022 vs. 9/2021). Laskua on toiseksi eniten koko Pirkanmaalla.

Avoimien työpaikkojen määrä Pälkäneellä on säilynyt lähes ennallaan syyskuussa 2022 vuoden 2021 syyskuuhun verrattuna. Avoimia työpaikkoja oli syyskuussa 60 kappaletta. Yleisesti Suomessa työvoiman saatavuus alkaa olla merkittävä ongelma työmarkkinoiden toimimiselle.

Taulukko: työttömyysasteen muutos Pälkäneellä 2019- 9/2022 (Pirkanmaan työllisyyskatsaus).

2.2 Talouden lähtökohdat

2.2.1 2.2.1 Talousarvion rakenne ja periaatteet lainsäädännössä

Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja veloitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidystä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona kateetaan. Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan.

Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.

Käyttötalousosassa toimialojen määrärahat ja tuloarviot sidotaan tavoitteisiin. Valtuusto osoittaa toimielimelle määrärahan tai asettaa tuloarvion määrätyn tehtävän hoitamiseksi siten, että tehtävälle asetetut tavoitteet on mahdollista toteuttaa. Käyttötalous ja toiminnan tavoitteet esitetään toimialoittain.

Tuloslaskelmaosa on kunnan kokonaistaloudellinen laskelma, jonka tehtävänä on osoittaa tulo- ja rahoituksen riittävyys palvelujen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin. Tuloslaskelmaosaan yhdistellään toimialojen toimintatulot ja toimintamenot. Tuloslaskelmaosassa budjetoidaan valtuustoon nähden sitovat tulosvaikutteiset tuloarviot ja määrärahat, joita ei ole budjetoitu tehtäväkohtaisissa käyttötalousosissa ja tulosbudjeteissa. Tuloslaskelmaosan sitovia eriä ovat verotulot, valtionosuudet, rahoitustulot ja –menot, satunnaiset erät ja tilinpäätössiirrot. Mainittujen erien sitovuuteen sovelletaan samoja perusteita kuin käyttötalousosan ja investointiosan tuloarvioissa ja määrärahoissa. Tuloarvioiden alittuminen ja määrärahan ylittyminen on käsiteltävä talousarviomuutoksena valtuustossa.

Rahoituslaskelma osoittaa, miten talousarvio vaikuttaa kunnan maksuvalmiuteen. Rahoitusosa on jaettu kahteen osaan. Ensimmäisessä osassa kuvataan toiminnan ja investointien rahavirtaa. Siitä nähdään, miten vuosikate ja muu tulo- ja rahoitus riittävät investointimenojen kattamiseen. Toisessa osassa arvioidaan rahoituksen rahavirta. Talousarviota laadittaessa tärkeitä eriä ovat antolainauksen ja lainakannan muutokset sekä kassavarojen muutokset.

Investointiosassa esitetään investointeja koskevat tavoitteet, hankkeiden kustannusarviot ja niiden jaksottuminen investointimenoina suunnitteluvuosille sekä investointiin saatavat rahoitusosuudet ja muut tulot.

2.2.2 Yleinen taloudellinen tilanne ja kuntatalouden näkymät

Yleinen taloudellinen tilanne

Valtiovarainministeriö arvioi syksyn 2022 kuntatalousohjelmassa, että bruttokansantuote kasvaa Suomessa 1,7 prosenttia vuonna 2022. Koronavirus ei ole poistumassa ja uusia tautitapauksia ilmenee yhä, mutta ennusteessa oletetaan, että covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi ei tehdä sellaisia rajoituksia, joilla olisi merkittäviä taloudellisia vaikutuksia. Tuotanto on kehittynyt alkuvuonna 2022 suotuisasti ja myös työllisyys on jatkanut nopeaa kasvuaan. Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan on nostanut energian, raaka-aineiden sekä ruuan hintoja hyvin nopeasti. Kuluttajahintojen nousun arvioidaan leikkaavan kotitalouksien ostovoimaa, kulutusta ja talouden kasvua selvästi vuoden 2022 lopulla ja vuoden 2023 alkupuolella. Myös Suomen ulkomaankaupan näkymät ovat heikentyneet merkittävästi sodan myötä.

Venäjän osuus Suomen viennistä ja tuonnista on puolittunut hyökkäyksen alun jälkeen, mutta kauppa ei kuitenkaan ole vielä loppunut. Menetetyn Venäjän kaupan korvaamista hidastavat Euroopan heikentyneet talousnäkymät ja viennin kasvun arvioidaan jäävän vaisuksi. Lisäksi lisääntynyt epävarmuus siirtää investointeja tulevaisuuteen.

Valtiovarainministeriö arvioi bruttokansantuotteen kasvun hidastuvan 0,5 prosenttiin vuonna 2023 ja toipuvan hivenen 1,4 prosentin kasvuun vuonna 2024. Vuonna 2025 bruttokansantuotteen kasvun arvioidaan olevan 1,5 prosenttia ja vuonna 2026 1,4 prosenttia. Venäjän hyökkäyssodan vuoksi tehdyt lukuisat varautumiseen liittyvät toimet heikentävät julkista taloutta myös tulevina vuosina. Ensi vuoden jälkeen nähtävissä oleva vaimea talouskasvu ei riitä korjaamaan julkisen talouden menojen ja tulojen välistä epätasapainoa ja alijäämä pysyy mittavana. Julkinen velka suhteessa bruttokansantuotteeseen kohosi korkealle tasolle covid-19-epidemian vuoksi eikä ole palautunut kriisiä edeltäneelle tasolle. Valtionhallinnon, paikallishallinnon ja hyvinvointialueiden yhteenlaskettu alijäämä pysyy mittavana, joten velkasuhde alkaa kivuta uudelleen ylöspäin vuodesta 2023 lähtien. Alijäämien lisäksi velkasuhdetta kasvattavat lähivuosina myös korkomenot.

Julkisen talouden näkymät syksyllä 2022

Kuntatalouden kustannuksiin kohdistuu syksyllä 2022 kovia paineita. Julkisen sektorin palvelut ovat työvoimavaltaisia, joten kesäkuun alussa kunta-alalle sovitun virka- ja työehtosopimuksen kustannusvaikutuksilla on suuri merkitys tulevien vuosien menopaineisiin. Sopimus on sidottu niin sanottuun yleiseen linjaan, mutta sen päälle tulee vielä monivuotinen alan palkkarakenteita uudistava kehittämisohjelma.

Kustannuspaineita aiheuttavat myös odotettua korkeampana pysyttelevä hintojen nousu sekä siihen liittyvä korkotason nousu. Kehitysarvioissa kuntien kustannuspaineita kuvaavat ennusteet, kuten peruspalveluiden hintaindeksi, ovat nousseet reippaasti. Samaan aikaan kuntataloudessa ja laajemmin koko julkisessa taloudessa on tapahtunut verotulojen odotettua voimakkaampaa vahvistumista. Kun vielä vuosi sitten kuntatalouden tilan ennakoitiin heikkenevän vuonna 2022 selvästi, nyt kunnallis- ja yhteisöverojen vahva kehitys on paikannut tilanteen.

Vuonna 2022 valtionhallintoa vahvistavat covid-19-tukitoimien väheneminen ja vuonna 2023 hallituskauden määräaikaisten toimien päättymisen. Varautumiseen liittyvät toimet näkyvät etenkin valtionhallinnon rahoitusasemassa. Vuodesta 2023 lähtien alijäämä alkaa kasvaa verotulojen kasvun hidastuessa ja hävittäjähan- kintojen myötä. Ensi vuodelle kohdistuu myös väliaikaisia toimia, joilla tuetaan kansalaisten ostovoimaa kuluttajahintojen poikkeuksellisen nopean nousun vuoksi sekä toimia, joilla pyritään lieventämään sähkön korkean hinnan vaikutuksia. Valtion velanhoitomenot alkavat myös kasvaa ensi vuodesta lähtien.

Valtion toimenpiteiden vaikutukset kuntatalouteen vuonna 2023

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuun siirrolla kunnista hyvinvointialueille on merkittäviä vaikutuksia kuntien toimintaan ja talouteen. Uudistuksen vaikutukset kohdistuvat erityisesti kuntien käyttötalouteen, jossa tulojen ja menojen taso ja rakenne muuttuvat merkittävästi tehtävien siirtyessä hyvinvointialueille sekä rahoituksen siirtyessä valtiolle.

Syksyllä 2022 laadittavissa arvioissa hyvinvointialueuudistukseen liittyvät summat siirrettävistä kustannuk- sista ja tuloista perustuvat valtiovarainministeriön laskelmaan vuoden 2022 tasossa. Arviot perustuvat vuo- den 2021 kuntien tilinpäätösten ja vuoden 2022 kuntien talousarvioiden mukaisiin tietoihin sosiaali- ja ter- veystoimen sekä pelastustoimen kustannuksista. Tulotiedot perustuvat valtiovarainministeriön kuntakohtai- siin veroennusteisiin ja valtionosuustietoihin. Lopullisten tilinpäätöstietojen valmistuessa kesällä 2023 laskel- mat päivitetään uudelleen. Tuolloin päivittyvät kuntien rahoituslaskelmat ovat lopullisia ja niiden perusteella määritetään rahoitus vuodesta 2024 eteenpäin. Samassa yhteydessä muutetaan lopullisiksi myös sote-muu- tosrajoitin ja järjestelmämuutoksen tasaus.

Käyttötalouden muutos toteutuu siten, että siirtyviä sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen kustannuksia vastaavasti siirretään koko maan tasolla yhtä paljon tuloja, jotka koostuvat peruspalvelujen valtionosuuksien niin sanotuista sote-perusteisista osista, yhteisövero-osuudesta, kunnallisverosta sekä veroperustemuutoksista johtuvista verotulojen korvauksista. Syksyllä 2022 laaditun arviolaskelman mukaan siirtyvien kustannusten nettomäärä on noin 21,2 mrd. euroa. Tuloista taas siirtyy eniten kunnallisveroa eli noin 13,11 mrd. euroa, mikä toteutetaan alentamalla kaikkien kuntien kunnallisveroprosentteja tasasuuruisesti 12,64 prosenttiyksiköllä. Yhteisöveroa siirretään kolmasosa kuntien ryhmäosuudesta eli noin 0,82 mrd. euroa. Kuntien peruspalvelujen valtionosuudesta siirtyy yhteensä 5,36 mrd. euroa ja veromenetysten korvauksista yhteensä 1,94 mrd. euroa. Siirtyvien valtionosuuksien ja veromenetysten korvausten osuus nykyisestä on noin 70 prosenttia.

Vaikka sote-uudistuksessa kunnilta siirtyy koko maan tasolla yhtä paljon tuloja kuin kustannuksia, voivat kuntakohtaiset siirtyvät kustannukset ja tulot poiketa merkittävästi toisistaan. Siirtyvissä sote-kustannuksissa on asukaskohtaisesti suuria eroja kuntien välillä, minkä lisäksi kunnallisveron tuotto- ja yhteisöveron kuntakohtaiset jako-osuudet poikkeavat merkittävästi kunnittain. Jotta poikkeamat kunnalta siirtyvien kustannusten ja tulojen määrässä eivät aiheuttaisi yksittäisen kunnan talouden tasapainoon merkittäviä muutoksia, kunta-kohtaisia eroja rajoitetaan valtionosuusjärjestelmään sisältyvillä muutoksilla ja tasauselementeillä. Yksittäisten kuntien osalta nämä saattavat vaikuttaa oleellisesti valtionosuuden määrään sote-uudistuksen jälkeen.

Kuntatalouden kehitysarvio vuosille 2023 - 2026

Kuntatalous on historiallisen suuren muutoksen edessä, kun sote- ja pelastustoimen tehtävien järjestämistä vastuu siirtyy vuoden 2023 alussa toimintansa aloittaville hyvinvointialueille. Uudistus puolittaa kuntatalouden, mikä kuntien talousarvioissa käyttötalousmenojen ja -tulojen rajua pienentymistä vuonna 2023.

Kuntataloudessa vuosi 2023 näyttää talouden tunnuslukujen perusteella ennätyskellisen vahvalta, sillä sote-uudistuksen kuntien verotuloja leikkaava vaikutus ei näy vielä täysimääräisesti kunnallis- ja yhteisöverotuloissa. Sote-uudistuksen muutosajankohdan veroperustemuutoksista johtuva niin sanottu verohäntä kasvat-
taa kuntien verotuloja kertaluonteisesti vuonna 2023. Kaikkiin talouden ennusteisiin sisältyy kuitenkin edelleen poikkeuksellisen paljon epävarmuutta. Venäjän hyökkäys Ukrainaan jatkuu ja näkymä tulevaisuuteen on kovin epävarma. Myöskään covid-19-virukseen liittyvät uhkakuvat eivät ole täysin poistuneet. Kuntatalouden osalta epävarmuutta liittyy myös sote- ja pelastustoimen kustannuskehitykseen sekä hyvinvointialueille siirtyviin kustannuksiin ja tuloihin, joiden lopulliset vaikutukset kuntatalouteen selviävät vasta vuoden 2022 tilinpäätöstietojen valmistuttua.

Kuntien kustannuskehityksen kannalta painoarvoltaan merkittävin hintoihin vaikuttava tekijä on kuitenkin kunta-alan ansiokehitys, sillä henkilöstökustannukset muodostavat kuntatalouden suurimman kuluerän. Sopimusratkaisu on kolmivuotinen ajalla 1.5.2022 - 30.4.2025. Sopimuskaudella työvoimakustannukset nousevat korkoa korolle laskien keskimäärin 8,8 prosenttia. Perusratkaisun sopimuskorotusten taso ilman kehittämishjelmaa vuosina 2023 - 2024 on sidottu niin sanottuun yleiseen linjaan. Lisäksi kunta-alan palkkarakenteita ja palkkausjärjestelmiä uudistetaan erillisellä kehittämishjelmalla vuosina 2023 - 2027 keskimäärin yhden prosentin sopimuskorotuksella vuosittain. Ohjelman avulla kunta-alan palkat nousevat viiden vuoden aikana yhteensä noin 5,1 prosenttia sopimuskorotusten lisäksi.

Ukrainassa käytävä sota, työvoiman saatavuuden haasteet, hintojen, kustannusten ja korkojen nousu sekä talouskasvun nopea hidastuminen tulevat välittymään kuntatalouden tilaan tulevina vuosina. Positiivista on ollut vuoden 2022 ajan erinomaisena pysynyt työllisyyskehitys sekä siihen liittyvä kunnallisverojen kehitys.

Valtiovarainministeriön kansantalouden tilinpidon mukaisen paikallishallinnon kokonaistulojen ja -menojen nettoluotonannon ennuste eli rahoitustasapaino on vuosina 2024 - 2026 arviolta 1,5 miljardia euroa miinuksella. Kertaluonteiset myyntitulot tai verohännät eivät saa peittää alleen kuvaa talouden todellisesta tilasta. Valtion keinot tukea kuntataloutta ovat vähäiset, sillä valtion nettoluotonannon arvioidaan liikkuvan tulevina vuosina yli 7 miljardin euron alijäämässä.

2.2.3 Pälkäneen kunnan talouden lähtökohdat

Vuosien 2023 - 2025 valtionosuudet sekä siirtymäkauden tasauskalkelmat tulevat perustumaan vuosien 2021 sekä 2022 tilinpäätöstietoihin.

Pälkäneen kunnan talous yli puolittuu vuonna 2023 sosiaali- ja terveyspalveluiden sekä pelastuspalveluiden siirtyessä hyvinvointialueelle. Vuoden 2023 talousarvion ulkoiset toimintakulut ovat noin 19,3 miljoonaa euroa (45,8 milj. euroa TA2022). Henkilöstökulujen osuus on noin 11,2 milj. euroa. Merkittävin muutos vuoteen 2022 verrattuna tulee olemaan palvelujen ostojen suuri väheneminen. Palvelujen ostot, joihin sisältyi vuonna 2022 esimerkiksi sosiaali- ja terveyspalvelut (Kangasalan yhteistoiminta-alue ja Pirkanmaan sairaanhoitopiiri) sekä pelastuspalvelut (Pirkanmaan pelastuslaitos), tulevat vähenemään hyvinvointialueuudistuksen jälkeen peräti noin 27 miljoonalla eurolla vuositasona. Palvelujen ostot vähenevät noin 85 %:a talousarviosta 2022.

Vuonna 2023 toteutetaan hyvinvointialueiden rahoituspohjan turvaamiseksi kuntien veroprosenttileikkaus. Kunnallisveroprosentteja leikataan kaikilta kunnilta 12,64 prosenttiyksikköä. Pälkäneen kunnallisveroprosentiksi muodostuu siten 8,86. Verotulojen kokonaismääräksi arvioidaan vuonna 2023 yhteensä noin 14,4 miljoonaa euroa (25,3 milj. euroa TA2022). Valtionosuuksien arvioidaan olevan noin 3,9 milj. euroa (18,2 milj. euroa TA2022). Valtionosuudet siis laskevat verotulojakin enemmän hyvinvointialueuudistuksen myötä.

Vuoden 2023 talousarvioesityksen vuosikate on noin 3 miljoonaa euroa, mikä riittää kattamaan noin 2,5 miljoonan euron poistot. Vuonna 2023 poistoeron muutos on noin 0,3 miljoonaa euroa. Tilikauden tulos on vuonna 2023 yhteensä reilut 0,4 miljoonaa euroa ja poistoeron muutoksen jälkeen tilikausi muodostuu vajaat 0,8 miljoonaa euroa ylijäämäiseksi. Suunnitelmavuosien tilikaudet näyttäisivät muodostuman niin ikään ylijäämäisiksi. Suunnitelmavuosien arviot sisältävät toki merkittävässä määrin epävarmuustekijöitä. Toisaalta pidemmälle tähtäimellä sote-palveluiden siirtyminen pois kuntien järjestämistä vastuulta parantaa kuntien talouden ennakoitavuutta.

Tilikausien 2023 - 2025 yhteenlaskettu ylijäämä on noin 2,4 milj. euroa. Pälkäneen kunnalla on vuoden 2021 tilinpäätöksen mukaan taseessaan ylijäämää yhteensä noin 13,9 miljoonaa euroa. Suunnitelmakauden investoinnit (netto) ovat yhteensä noin 7,8 milj. euroa ja yhteenlasketut vuosikatteen noin 8,9 miljoonaa euroa. Investoinnit siis saataisiin rahoitettua vuosikatteella, eikä investointien toteuttamiseen tarvittaisi kassavaroja tai uutta lainaa. Investointivaroista muodostettua poistoeroa vähennetään suunnitelmakaudella yhteensä noin 0,9 miljoonalla eurolla. Investointien omarahoitusosuuden ollessa taloussuunnitelmakaudella keskimäärin yli 100 prosentin kunnan velkaantumisen pienenee vuosittain nykyisiä pitkäaikaisia velkoja lyhennettäessä vuosittain noin 0,9 miljoonalla eurolla. Vuoden 2025 loppuun mennessä kunnan lainakannan arvioidaan pienenevän vuoden 2021 8,6 miljoonasta eurosta noin 5 miljoonaan euroon, jolloin lainamäärä asukasta kohden olisi ainoastaan noin 800 euroa.

3. Pälkäne parasta aikaa 2030 –kuntastrategia

Pälkäneen kunnanvaltuusto on 7.12.2022 § 93 hyväksynyt Pälkäneen kunnalle uuden kuntastrategian ”Pälkäne parasta aikaa 2030”. Kuntastrategiassa on määritelty se tahtotila, johon pyritään ja ne tavoitteet, joiden kautta tuo tahtotila saavutetaan. Strategian toimeenpano tapahtuu talousarviossa määriteltyjen toimenpiteiden kautta.

Pälkäneen kuntastrategian tahtotila, tavoitteet ja painopistealueet:

Hyvinvoinnin, elinvoiman ja kestävän kehityksen painopistealueiden sisältö on määritelty seuraavasti:

HYVINVOINTI	ELINVOIMA	KESTÄVÄ KEHITYS
<p>Kuntalaisten hyvinvointi, painopisteenä ennaltaehkäisy Pälkäneen kunnan tavoitteena on hyvinvoivat ja onnelliset asukkaat. Palveluita pyritään järjestämään hyvinvointivaikutuksia ennakoiden ja syrjäytymistä ehkäisten. Palveluiden järjestämisessä huomioidaan haavoittuvassa asemassa olevat asukasryhmät.</p>	<p>Yritys- ja yhteisötoiminnan edellytysten parantaminen Pälkäne on hyvä paikka rittää ja tehdä työtä. Pälkäneläiset yhteisöt tukevat kunnan elinvoiman kehittymistä ja positiivista yrityskulttuuria. Kunnan palvelut ja toimintaympäristöt tukevat asukkaiden ja yritysten vireää toimintaa. Elinvoimaiset yritykset ja paikallisyhteisöt ovat tärkeä voimavara.</p>	<p>Kunnan talous on tasapainossa Kunnan käyttötalous saadaan tasapainoon ja vahvistetaan kunnan investointikykyä elinvoimaa ja tulevaa kehitystä tukeviin investointeihin. Talouteen liittyvissä päätöksissä arvioidaan niiden vaikutusta toimintaan ja talouteen pitkällä aikavälillä.</p>

<p>Kuntalaisten hyvinvointia tukevien palveluiden kehittämisen eri ikäryhmät huomioiden Kuntalaisia tuetaan ja kannustetaan aktiiviseen, hyvinvointia tukevaan elämäntapaan. Kunta tarjoaa liikunnan ja kulttuurin palveluita ja toimintaympäristöjä mahdollistamalla monipuolisen hyvinvoinnista huolehtimisen.</p>	<p>Positiivinen muuttovirta Pälkäneen vetovoima on hyvä ja kuntaan muuttaa enemmän uusia asukkaita kuin kunnasta muuttetaan pois. Kunta saa monipuolisesti uusia asukkaita eri ikäryhmistä. Kuntaa ja sen asumismahdollisuuksia markkinoidaan vahvasti potentiaalisille uusille asukkaille.</p>	<p>Päätöksissä, hankinnoissa ja toiminnassa tavoitellaan ympäristön kannalta kestäviä ratkaisuja Pälkäneen kunta on sitoutunut toteuttamaan Etelä-Pirkanmaan ympäristöohjelmaa. Päätöksiä ja hankintoja tehdessä arvioidaan niiden ympäristövaikutuksia.</p>
<p>Henkilöstön jaksaminen ja hyvinvointi Pälkäneen kunnan henkilöstö on osaava, motivoitunut ja hyvinvoiva. Työtä ja työympäristöjä kehitetään aktiivisesti ja työssä viihdytään.</p>	<p>Monipuolisten asumisratkaisujen ja -ympäristöjen edistäminen Kunta edistää toiminnallaan monipuolisten asumismahdollisuuksien ja -ympäristöjen kehittämistä ja ideointia paikkakunnalle sekä markkinoi eri asumismuotoja ja tontteja aktiivisesti.</p>	<p>Kunta kuulee ja osallistaa kuntalaisia Kunta toimii aktiivisessa vuorovaikutuksessa kuntalaisten kanssa niin kuntalais- ja kyläiltojen, kuulemistilaisuuksien kuin sähköisenkin vuorovaikutuksen osalta.</p>

<p>DIGITALISAATIO</p> <p>neellä edistetään digitaalisten palveluiden käyttöönottoa kuntalaisten hyvinvoinnin, kunnan elinvoiman ja kestäväen kehityksen edistämiseksi.</p>	<p>Pälkä-</p>
---	---------------

Pälkäneen kunta kuuluu Suomen hinku-kuntien verkostoon (hiilineutraalit kunnat) ja on sitoutumassa KETS-sopimukseen (kuntien energiatehokkuussopimus). Etelä-Pirkanmaan yhteistä ilmastostrategiaa toteutetaan ja ympäristötoimista raportoidaan vuonna 2022 käyttöön otetun Ilmastovahti-palvelun kautta. Pälkäneen kunnalla on yhteinen ilmastoasiantuntijan resurssi Akaan, Urjalan ja Valkeakosken kanssa.

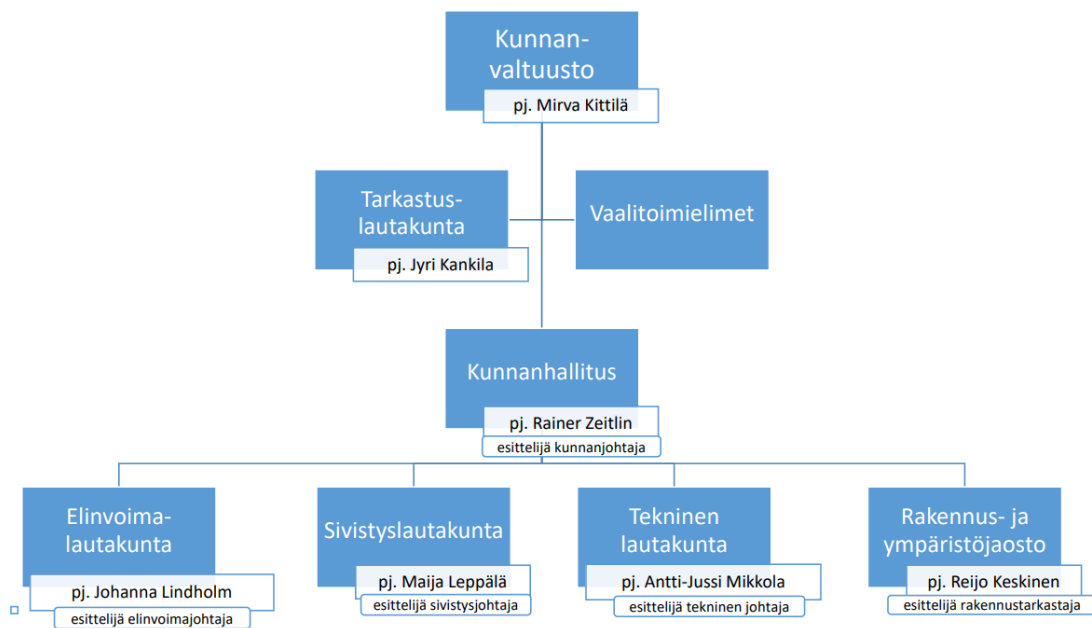
Asukasluku	6 421	6 400 tai suurempi
Tuloveroprosentti	21,50	alle kuntien keskiarvon (v. 2021 ka = 20,98)
Kunnan lainamäärä/asukas	1 484 €	alle kuntien keskiarvon
Konsernin lainamäärä/asukas	4 118 €	v. 2020 ka = 3 458 € / 7 481 €)
Myytyjen asuintonttien määrä/vuosi	5 (v. 2020)	10
Yritysten määrä	650	700
Perustettujen yritysten määrä/vuosi	32	40
Yrityksissä olevien työpaikkojen määrä	1 193 (2019)	1 300
Työttömyysprosentti	7,6 (8/2021)	6 % tai pienempi
Kuntalaisten kokonaistyytyväisyys asteikolla 1-5	3 (kysely v. 2021)	4
Kunnan henkilöstön yleisarvosana työnantajalle asteikolla 1-5	3,4 (v. 2021)	4
*Ilmastopäästöjen määrän väheneminen vuoteen 2007 verrattuna	- 25 %	- 80 %
Hiilineutraaliuteen tähtäävät uudet toimintatavat tai teot/vuosi	2	3
**Kuntaliiton elinvoimaindikaattori	-4,56	7
Kuntalaisten osallistaminen – tilaisuudet ja kyselyt/vuosi		10
Kuntalaiskyselyyn vastanneiden määrä	504	650

Strategian toteutumista arvioidaan paitsi talousarviossa asetettujen tavoitteiden, toimenpiteiden ja mittareiden kautta, niin myös strategialle määritellyn mittariston avulla. Strategian mittaristoa tarkastellaan vuosittain tilinpäätöksen yhteydessä ja se tarkistetaan kerran valtuustokaudessa kuntastrategian tarkastamisen yhteydessä viimeistään vuoden 2023 loppuun mennessä.

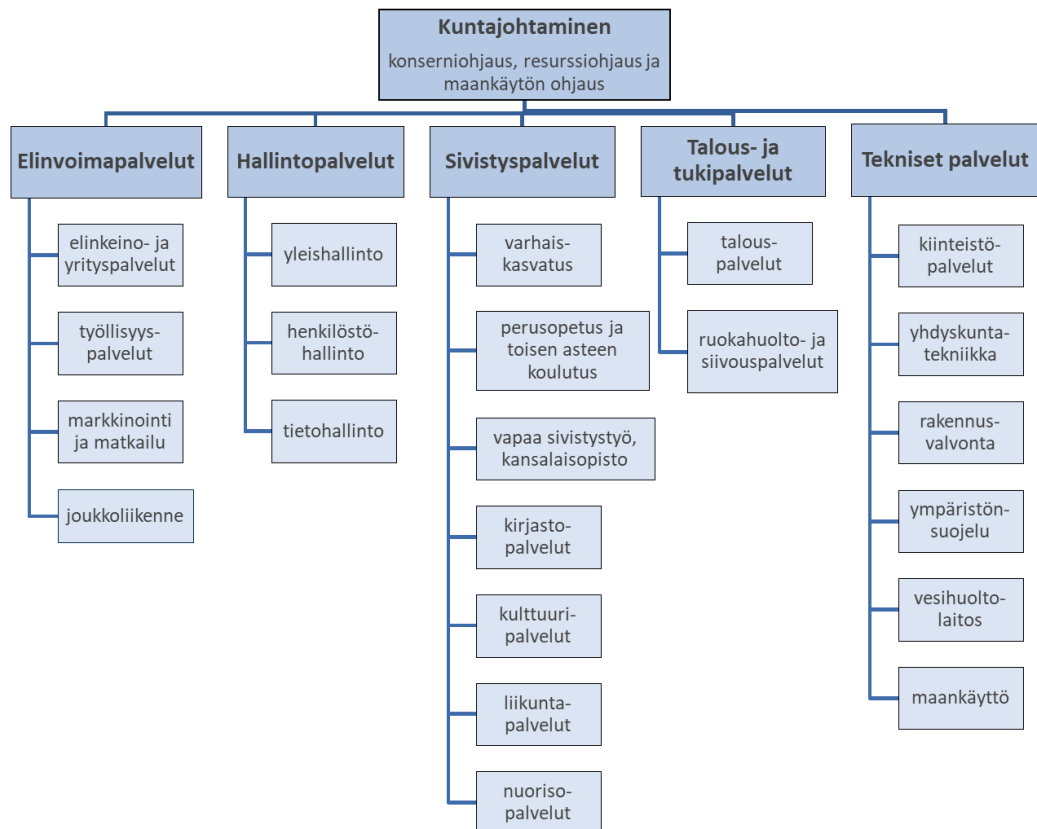
4. Talousarvio 2023 ja taloussuunnitelma 2024 – 2025

4.1 Organisaatio

Luottamushenkilöorganisaatio

Henkilöstöorganisaatio

4.2 Talousarvion sitovuus ja seuranta

Valtuustolle toimitettava talouden ja toiminnan seuranta toteutetaan neljännesvuosittain. Kunnanhallitus antaa seurannasta yksityiskohtaiset ohjeet talousarvion täytäntöönpano-ohjeissa. Merkittävimpien konserniyhtiöiden talouden ja toiminnan seuranta toteutetaan puolivuosittein.

Pälkäneen kunnan talousarvion käyttötalousosa sisältää ulkoiset menot ja tulot. Vuoden 2023 toimialojen määrärahat yhteensä ovat valtuustoon nähden sitovia, taloussuunnitelmavuosien 2024 ja 2025 osalta määrärahat ovat toiminnan kehittämistä ohjaavia.

Sitovuustasot valtuustoon nähden:

SITOVAT MÄÄRÄRAHA-ARVIOT VUODELLE 2023, ulkoiset (€)

Käyttötalousosa:

Toimintakate (toimintatuottojen ja –kulujen erotus, netto)

Tarkastustoimi	-27 153
Hallintopalvelut	-1 158 513
Talous- ja tukipalvelut	-2 228 222
Maankäyttö ja kaavoitus	-119 413
Elinvoimapalvelut	-867 114

Sivistyspalvelut	-9 256 156
Sosiaali- ja terveystyöpalvelut	-162 756
Tekniset palvelut	-1 640 562
Rakennusvalvonta ja ympäristönsuojelu	-326 689
Vesihuoltolaitos	500 117

Tuloslaskelmaosa:

Rahoitustulot ja –menot, netto	-140 705
Verotulot	14 442 000
Valtionosuudet	3 940 255

Investointiosa:

Investointitulot ja –menot, netto	-3 376 000
-----------------------------------	------------

Rahoitusosa:

Antolainauksen muutokset	0
Lainakannan muutokset	-897 000
Oman pääoman muutokset	0

4.3 Tilivelvollisuus

Kuntalaki ja muu lainsäädäntö asettavat vaatimuksia kunnan luottamushenkilöiden, johdon ja esimiesten johtamistyölle sekä alaisensa toiminnan valvonnalle. Kuntalain tarkoittamia tilivelvollisia ovat valtuustoa lukuun ottamatta muiden luottamushenkilötoimielinten jäsenet sekä johtavat viranhaltijat. Tilivelvollisia viranhaltijoita ovat kunnanjohtaja, hallintojohtaja, talousjohtaja, sivistysjohtaja, tekninen johtaja ja elinvoimajohtaja. Lisäksi tilivelvollisia viranhaltijoita ovat toimintayksiköiden esimiehet sekä hallintosäännössä määrätyt toimielinten esittelijät.

Kuntalain mukaan tilivelvollisuus merkitsee sitä, että tilivelvollisen toiminta tulee valtuuston arvioitavaksi. Tilintarkastuskertomuksessa voidaan kohdistaa häneen muistutus, ja häneltä voidaan evätä vastuuvapaus sekä omasta että alaisensa tekemisestä ja myös tekemättä jättämisestä. Tilivelvollisella on siis vastuu johtamansa toiminnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuudesta ja jatkuvasta kehittämisestä. Sisäinen valvonta tarkoittaa toimintatapoja, joilla varmistetaan toiminnan lainmukaisuus, resurssien optimaalinen käyttö sekä johtamiseen käytettävän tiedon riittävyys. Riskejä arvioimalla tunnistetaan ja arvioidaan tavoitteiden saavuttamista uhkaavia riskejä. Sen jälkeen korjataan tarvittaessa toimintaa ja tehdään päätöksiä riskien hallitsemiseksi.

Tilintarkastajan tehtävänä on tarkastaa, onko kaupungin sisäinen valvonta, riskienhallinta ja konsernivalvonta järjestetty asianmukaisesti. Tilintarkastaja antaa kultakin tilikaudelta valtuustolle tilintarkastuskertomuksen. Kertomuksessa esitetään, onko tilinpäätös hyväksyttävä ja voidaanko toimielimen jäsenelle ja toimielimen tehtäväalueen johtavalle viranhaltijalle eli tilivelvollisille myöntää vastuuvapaus.

4.4. Tuloslaskelmaosa

Tuloslaskelmaosa, ulkoiset ja sisäiset	TP 2021	TA 2022	TA Muutokset 2022	Muutettu TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
TOIMINTATULOT	9 152 856	8 282 544		8 282 544	7 924 806	7 820 362	7 820 389
Myyntitulot	4 561 040	4 100 729		4 100 729	4 186 860	4 208 718	4 209 271
Maksutulot	508 646	397 550		397 550	393 140	341 640	341 640
Tuet ja avustukset	413 366	464 825		464 825	382 045	322 393	319 867
Muut toimintatuotot	3 669 804	3 319 440		3 319 440	2 962 761	2 947 611	2 949 611
TOIMINTAMENOT	-48 772 366	-49 620 588	-260 000	-49 880 588	-23 211 266	-23 008 200	-23 223 365
Henkilöstömenot	-10 781 994	-10 861 096		-10 861 096	-11 174 654	-11 344 720	-11 546 884
Palvelujen ostot	-32 400 180	-33 579 251		-33 579 251	-6 822 325	-6 645 674	-6 599 174
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 105 784	-2 157 778		-2 157 778	-2 297 150	-2 243 870	-2 243 370
Avustukset	-755 074	-609 600		-609 600	-547 000	-547 000	-607 001
Muut toimintamenot	-2 729 334	-2 412 863	-260 000	-2 672 863	-2 370 136	-2 226 936	-2 226 936
TOIMINTAKATE	-39 619 511	-41 338 044	-260 000	-41 598 044	-15 286 459	-15 187 839	-15 402 976
VEROTULOT	25 908 001	25 269 000		25 269 000	14 442 000	14 260 000	14 427 000
VALTIONOSUUDET	17 459 268	18 200 554		18 200 554	3 940 255	3 940 255	3 940 255
RAHOITUSTULOT JA -MENOT	71 436	-4 818		-4 818	-140 705	-40 705	-40 705
Korkotulot	50 787	56 000		56 000	56 295	1 295	1 295
Muut rahoitustulot	184 869	162 682		162 682	87 000	72 000	72 000
Korkomenot	-153 342	-203 000		-203 000	-181 000	-108 000	-108 000
Muut rahoitusmenot	-10 877	-20 500		-20 500	-103 000	-6 000	-6 000
VUOSIKATE	3 819 194	2 126 692	-260 000	1 866 692	2 955 091	2 971 711	2 923 574
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-2 607 005	-2 523 560		-2 523 560	-2 518 116	-2 430 491	-2 402 432
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 596 909	-2 523 560		-2 523 560	-2 518 116	-2 430 491	-2 402 432
Arvonalentumiset	-10 096						
TILIKAUDEN TULOS	1 212 189	-396 868	-260 000	-656 868	436 975	541 220	521 142
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	629 215	420 229		420 229	316 881	307 502	281 105
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	1 841 404	23 361	-260 000	-236 639	753 856	848 722	802 247

	TP 2021	Alkuperäinen TA 2022	TA- muutokset 2022	Muutettu TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Tuloslaskelma, ulkoiset							
TOIMINTATUOTOT	5 095 481	4 423 757		4 423 757	4 020 840	3 916 396	3 916 423
Myyntituotot	2 682 064	2 392 017		2 392 017	2 108 750	2 130 608	2 131 161
Maksutuotot	508 646	397 550		397 550	393 140	341 640	341 640
Tuet ja avustukset	413 366	464 825		464 825	382 045	322 393	319 867
Muut toimintatuotot	1 491 404	1 169 365		1 169 365	1 136 905	1 121 755	1 123 755
TOIMINTAKULUT	-44 714 991	-45 761 801	-260 000	-46 021 801	-19 307 300	-19 104 234	-19 319 399
Henkilöstökulut	-10 781 994	-10 861 096		-10 861 096	-11 174 654	-11 344 720	-11 546 884
Palvelujen ostot	-30 545 693	-31 894 670		-31 894 670	-4 767 012	-4 590 361	-4 543 861
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 082 568	-2 133 645		-2 133 645	-2 274 353	-2 221 073	-2 220 573
Avustukset	-755 074	-609 600		-609 600	-547 000	-547 000	-607 001
Muut toimintakulut	-549 663	-262 790	-260 000	-522 790	-544 280	-401 080	-401 080
TOIMINTAKATE	-39 619 511	-41 338 044	-260 000	-41 598 044	-15 286 459	-15 187 839	-15 402 976
VEROTULOT	25 908 001	25 269 000		25 269 000	14 442 000	14 260 000	14 427 000
VALTIONOSUUEDET	17 459 268	18 200 554		18 200 554	3 940 255	3 940 255	3 940 255
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	71 436	-4 818		-4 818	-140 705	-40 705	-40 705
Korkotuotot	1 295	1 000		1 000	1 295	1 295	1 295
Muut rahoitustuotot	176 844	147 682		147 682	72 000	72 000	72 000
Korkokulut	-103 850	-148 000		-148 000	-126 000	-108 000	-108 000
Muut rahoituskulut	-2 852	-5 500		-5 500	-88 000	-6 000	-6 000
VUOSIKATE	3 819 194	2 126 692	-260 000	1 866 692	2 955 091	2 971 711	2 923 574
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-2 607 005	-2 523 560		-2 523 560	-2 518 116	-2 430 491	-2 402 432
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 596 909	-2 523 560		-2 523 560	-2 518 116	-2 430 491	-2 402 432
Arvonalentumiset	-10 096						
TILIKAUDEN TULOS	1 212 189	-396 868	-260 000	-656 868	436 975	541 220	521 142
TILINPÄÄTÖSSIIRROT	629 215	420 229		420 229	316 881	307 502	281 105
Poistoeron muutokset	629 215	420 229		420 229	316 881	307 502	281 105
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	1 841 404	23 361	-260 000	-236 639	753 856	848 722	802 247

Tuloslaskelma on kokonaistaloudellinen laskelma, jonka tehtävänä on osoittaa tulo-rahoituksen riittävyys palvelujen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin. Tuloslaskelmaosassa budjetoidaan valtuustoon nähden sitovat tulovaikutteiset tuloarviot ja määrärahat, joita ei ole budjetoitu tehtäväkohtaisissa käyttötalousoissa ja tulosbudjeteissa. Tuloslaskelman sitovia eriä ovat verotulot, valtionosuudet, rahoitustulot ja –menot (netto), satunnaiset erät sekä tilinpäätössiirrot.

Toimintatulot

Ulkoisiin toimintatuottoihin odotetaan noin 9 %:n laskua vuoden 2022 talousarvioon verrattuna. Vuoden 2023 talousarvion toimintatuotot ovat yhteensä noin 4 miljoonaa euroa (TA2022 4,4 milj. euroa).

Myyntituottojen odotetaan laskevan noin 12 %:lla vuoden 2022 talousarvion tasosta. Lasku selittyy pitkälti ulkoisten ruoka- ja siivouspalvelutuottojen vähenemisellä, kun kunta ei enää vuoden 2023 alusta alkaen toiminta kyseisiä palveluja hyvinvointialueelle. Myyntitulojen arvioidaan olevan suunnitelmavuosina 2024 ja 2025 hieman vuoden 2023 tasoa korkeammat.

Maksutuotot pysyvät suunnilleen vuoden 2022 talousarvion tasolla ollen noin 0,4 miljoonaa euroa. Suunnitelmavuosina maksutuottojen ennakoitaan laskevan vuodesta 2023. Muun muassa varhaiskasvatus- ja rakennusvalvonnan maksutuottoihin liittyy epävarmuutta. Esimerkiksi varhaiskasvatusmaksujen tuloarvoja tulaa suurella todennäköisyydellä korottamaan.

Tukien ja avustuksien arvioidaan vähenevän lähes 18 %:lla talousarviosta 2022 ja olevan vajaat 0,4 milj. euroa vuonna 2023. Laskua selittää muun muassa Digitaalinen tulevaisuus –hankkeen päättymisen vuoteen 2022, sillä hankkeeseen on saatu tukea valtiovarainministeriöltä.

Muut toimintatuotot laskevat noin 3 %:lla ollen yhteensä reilut 1,1 milj. euroa vuonna 2023. Muihin toimintatuottoihin kirjataan muun muassa vuokratuotot kiinteistöistä sekä maa-alueiden myyntivoitot.

Toimintamenot

Ulkoisten toimintakulujen odotetaan laskevan vuonna 2023 peräti 26,7 miljoonalla eurolla vuoden 2022 talousarvioon nähden (-58 %). **Palvelujen ostot** vähenevät peräti noin 85 %:a sote- ja pelastuspalvelujen siirtymisestä (hyvinvointialueelle) johtuen.

Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden kulut kasvavat 0,14 miljoonaa euroa (6,6 %) ollen yhteensä noin 2,8 milj. euroa. Kulujen kasvu johtuu poikkeuksellisen kovasta ja laaja-alaisesta inflaatiosta.

Henkilöstökulut ovat yhteensä noin 11,2 miljoonaa euroa vuonna 2023. Henkilöstökulut kasvavat noin 315 000 euroa (2,9 %) vuoden 2022 talousarvion tasosta. Kunta-alan palkkaratkaisun vaikutukset ovat n. 3,6 % (TA2022 nähden) vuodelle 2023. Solmittu sopimusratkaisu on kolmivuotinen ajalla 1.5.2022–30.4.2025. Sopimuskaudella työvoimakustannukset nousevat korkoa korolle laskien keskimäärin 8,8 prosenttia. Perusratkaisun sopimuskorotusten taso ilman kehittämissuunnitelmaa vuosina 2023–2024 on sidottu niin sanottuun yleiseen linjaan. Lisäksi kunta-alan palkkarakenteita ja palkkausjärjestelmiä uudistetaan erillisellä kehittämissuunnitelmalla vuosina 2023–2027 keskimäärin yhden prosentin sopimuskorotuksella vuosittain. Ohjelman avulla kunta-alan palkat nousevat viiden vuoden aikana yhteensä noin 5,1 prosenttia sopimuskorotusten lisäksi.

Myös henkilösivukulujen valtakunnallinen kehitys on vaikuttanut henkilösivukulujen kokonaismäärään. Kuntaliiton tietojen mukaan keskimääräiset kuntatyöntekijöiden sosiaalivakuutusmaksut ovat vuonna 2023 24,04 prosenttia eli 0,22 %-yksikköä pienemmät kuin kuluvana vuonna. Henkilöstökulujen määrään vaikuttaa myös KEVA:n eläkemenoperusteisen maksun korvaantuminen niin sanotulla tasausmaksulla vuoden 2023 alusta alkaen. Tasausmaksun kokonaismäärä Pälkäneellä on aiemmin maksettua eläkemenoperusteista maksua pienempi, mutta se kohdistuu eri tavalla toimialoille kuin aiemmin. Kohdistamisperusteena käytetään toimintakatteen ja poistojen sekä arvonalentumisten kustannuksia.

Avustusten määrän ennakoitaan laskevan noin 10 %:lla vuoden 2022 talousarvioon nähden ollen noin 0,55 miljoonaa euroa. Avustukset muodostuvat muun muassa erilaisista avustuksista kotitalouksille, yhteisöille sekä työmarkkinatuen kuntaosuudesta. Työmarkkinatuen kuntaosuuden ennakoitaan vähenevän kuluvan vuoden talousarviosta hyvän työllisyystilanteen vuoksi. Lisäksi Valtiokonttori on korvannut kunnille sotainvalideille järjestetyistä palveluista aiheutuvia kustannuksia ja näitä ei ole enää budjetoitu vuodelle 2023 (hyvinvointialueuudistuksen vuoksi).

Muut toimintakulut ovat noin 545 000 euroa ja pysyvät suunnilleen muutetun talousarvion 2022 tasolla. Muihin toimintakuluihin on budjetoitu muun muassa rakennusten purkukustannuksista aiheutuvia menoja.

TOIMINTAKATE

Toimintakate on noin -15,3 miljoonaa euroa (-41,3 milj. euroa TA2022).

Verotulot

Kunnanvaltuusto päätti vuoden 2023 kunnallis- ja kiinteistöveroprosentit 15.11.2022 kokouksessaan. Kaikkien kuntien veroprosentteja leikataan saman suuruisesti sote-uudistuksen vuoksi 12,64 prosenttiyksiköllä vuonna 2023. Vuoden 2023 kunnallis- ja kiinteistöveroprosentit Pälkäneellä ovat:

- tuloveroprosentti 8,86 %
- yleinen kiinteistöveroprosentti 1,10 %
- vakituisten asuinrakennusten kiinteistöveroprosentti 0,48 %
- muiden asuinrakennusten kiinteistöveroprosentti 1,10 %
- yleishyödyllisten yhteisöjen kiinteistöveroprosentti 0,00 %

Verotulojen budjetoinnissa käytetään apuna Kuntaliiton veroennustekehikkoa.

TILIVUOSI	2021	2022**	2023**	2024**	2025**
Verolaji					
Kunnallisvero	21 485	21 906	10 660	10 597	10 718
<i>Muutos %</i>	5,5	2,0	-51,3	-0,6	1,1
Yhteisövero	2 028	2 003	1 352	1 233	1 279
<i>Muutos %</i>	50,5	-1,3	-32,5	-8,9	3,7
Kiinteistövero	2 395	2 465	2 430	2 430	2 430
<i>Muutos %</i>	11,1	2,9	-1,4	0,0	0,0
VEROTULO KIRJATTAVA	25 908	26 373	14 442	14 260	14 427
<i>Muutos %</i>	8,5	1,8	-45,2	-1,3	1,2

Taulukko: Kuntaliiton veroennustekehikko 9/2022.

Pälkäneen verotulojen ennakoitaan pienenevän vuonna 2023 noin 45 %:a vuoden 2022 ennusteeseen verrattuna Kuntaliiton syyskuun veroennustekehikon mukaan. Lasku johtuu kunnallisveron 12,64 %-yksikön sekä yhteisveron jako-osuuden laskusta. Kunnallisveron arvioidaan laskevan peräti noin 51 % kuluva vuodesta ja olevan noin 10,7 milj. euroa. Yhteisöveroksi arvioidaan vajaan 1,4 milj. euroa (-32,5 % 2022 verrattuna). Kiinteistöveron määrään ei odoteta suurta muutosta talousarviovuonna 2023 tai suunnitelmavuosina 2024-2025. Kiinteistöveroja on kuluva vuonna 2022 kertymässä arviolta vajaan 2,5 miljoonaa euroa, sillä vuonna 2022 kunnille tilitetään kiinteistöveron joustavan valmistumisen vuoksi 40 milj. euroa enemmän, mitä vuonna 2023 arvioidaan tilitettävän. Vuonna 2023 kiinteistöveron tuotoksi arvioidaan reilut 2,4 miljoonaa euroa. Verottajan toteuttama kiinteistöveron joustava valmistuminen vaikeuttaa kiinteistöverotilitysten arviointia. Kiinteistöverotuksen arvostamisuudistusta ei toteuteta nykyisellä hallituskaudella. Kunnan kokonaisverotuloiksi arvioidaan vajaan 14,5 miljoonaa euroa. Kunnan verotulot kirjataan verohallinnon tilitysten suoritusajankohdan mukaan kyseisen tilikauden verotuloksi.

Valtionosuudet

Kuntaliiton tuoreimman ennakkollisen valtionosuuslaskelman mukaan Pälkäneen valtionosuudet olisivat vuonna 2023 noin 3,9 miljoonaa euroa. Valtionosuudet laskevat yli 14 milj. euroa vuoden 2022 talousarviosta, kun sote- ja pelastuspalveluiden järjestämistä vastuu ja rahoitus siirtyvät pois kunnalta.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuus kattaa jatkossa varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen, kirjastojen, yleisen kulttuuritoimen ja taiteen perusopetuksen tehtävälueet. Lisäksi kunnille otetaan vuoden 2023 alusta käyttöön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin. HYTE-kerroin on

kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Kunnan hyvinvointisuunnitelmassa on määritelty mitarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista.

Peruspalvelujen valtionosuus on laskennallinen, ja se perustuu kunnan asukkaiden palvelutarpeeseen ja olosuhdetekijöihin. Kunnalle myönnetyn valtionosuuden suuruuteen ei vaikuta se, miten kunta palvelutoimintansa järjestää ja miten paljon rahaa se niihin käyttää.

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusjärjestelmä toimii osana kuntien valtionosuusjärjestelmää. Järjestelmällä rahoitetaan koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa, osaa esi- ja perusopetuksesta, lukiokoulutusta, ammatillista peruskoulutusta, oppisopimuskoulutusta, ammatillista lisäkoulutusta ja kansanopistoissa, kansalaisopistoissa, kesäyliopistoissa, liikunnan koulutuskeskuksissa ja opintokeskuksissa järjestettyä vapaan sivistystyön koulutusta. Lisäksi järjestelmä kattaa ammatillisten erikoisoppilaitosten toiminnan ja opetustuntimäärän perusteella rahoitettavan taiteen perusopetuksen, kuntien liikuntatoimen ja nuorisotyön sekä museoiden, teattereiden ja orkestereiden toiminnan.

Valtionosuuksien yhteydessä maksetaan kunnille ja muille opetuksen järjestäjille kotikuntakorvauksia. Opetuksen järjestäjä on oikeutettu kotikuntakorvaukseen oppilaan suorittaessa oppivelvollisuuttaan muussa kuin oman kotikuntansa esi- tai perusopetuksessa. Kotikuntakorvaukset kirjataan toimintatuloihin ja –menoihin, eivätkä ne sisälly kirjanpidollisesti valtionosuuksiin siitä huolimatta, että ne maksetaan valtionosuuksien yhteydessä.

Rahoitustuotot ja –kulut pysyttelevät talousarvio- ja taloussuunnitelmavuosina varsin maltillisella tasolla. Kunnan maksuvalmius on tällä hetkellä erittäin hyvä, eikä näillä näkymin uutta lainaa tarvitse nostaa taloussuunnitelmakaudella. Myöskään kuluvana vuonna ei ole nostettu pitkäaikaista tai lyhytaikaista lainaa. Markkinakorkojen nousu ei aiheuta kunnalle merkittävää painetta korkokulujen kasvun kannalta, koska lainat ovat pääosin kiinteäkorkoisia ja kokonaislainamäärän ennustetaan laskevan taloussuunnitelmakaudella. Vuoden 2023 talousarvioon on varattu 82 000 euroa Pälkäneen Nuijantalosäätiölle aikoinaan annetun lainan alaskirjausta varten.

VUOSIKATE

Vuosikate on kunnan kokonaistulorahoitusta kuvaava välitulos, joka ilmoittaa tulorahoituksen riittävyyden pitkävaikutteisista tuotannontekijöistä aiheutuvien poistojen kattamiseen. Vuosikatteella tulisi keskimäärin kattaa vähintään suunnitelman mukaisten poistojen määrä, jotta uusien investointien omarahoitus voidaan turvata. Kunnan vuosikate kattaa poistoista noin 117 prosenttia vuonna 2023. Taloussuunnitelmavuosina vuosikatteeseen ei ennakoita isoa muutosta, jolloin vuosikate riittäisi myös suunnitelmavuosien poistoihin. Suunnitelmavuosiin sisältyy kuitenkin poikkeuksellisen paljon epävarmuutta tulorahoituksen suhteen, sillä esimerkiksi lopullinen valtionosuuden määrä selviää vasta vuoden 2022 tilinpäätöslukujen valmistumisen jälkeen.

Suunnitelman mukaisissa poistoissa noudatetaan kunnanvaltuuston päätöksen (8.2.2016 § 6) mukaista poistosuunnitelmaa. Poistotason ennakoitaan pysyvän vuosina 2023-2025 melko vakiona noin 2,5-2,4 miljonnassa eurossa.

Tilikauden tulos on talousarvion mukaan reilut 0,4 miljoonaa euroa. Tilikauden tuloksen odotetaan pysyvän melko vakiona suunnitelmavuosina 2024 ja 2025, mutta näkyvyys ennustevuosiin on kohtalaisen heikko tulorahoituksen epävarmuudesta johtuen.

Poistoeroa puretaan aiemmin muodostettujen investointivarausten ja sen mukaisten investointien suunnitelman mukaisten poistojen suhteessa. Tilikauden ylijäämän/alijäämän parantamiseen käytettävä poistoeron vähennys on pienentynyt vuodesta 2021 alkaen selvästi. Poistoeron vähennys on noin 317 000 euroa vuonna 2023, noin 308 000 euroa vuonna 2024 ja noin 281 000 euroa vuonna 2025. Poistoeroa on ollut taseessa 2,36 milj. euroa vuoden 2021 tilinpäätöksessä ja poistoeroa riittää vähennettäväksi tuloslaskelmassa vuoteen 2032 asti, jolloin poistoero on käytetty kokonaan.

Tilikauden ylijäämä/alijäämä

Poistoeron muutoksen jälkeen vuoden 2023 ylijäämä on noin 754 000 euroa. Taloussuunnitelmavuodet 2024 ja 2025 ovat talousarvion perusteella niin ikään ylijäämäisiä, huolimatta poistoeron vähennyksen vaikutuksen pienenemisestä.

Informatiiviset tunnusluvut

	TP2021	TA2022	TA2023	TS2024	TS2025
Toimintatulot/ toimintamenot, %	11	10	21	21	20
Vuosikate/ poistot, %	147	84	117	123	122
Vuosikate, €/asukas	592	332	465	468	460
Kertynyt ylijäämä, 1 000 €	13 940	11 685	12 438	13 286	14 088
Ylijäämä, €/asukas	2 166	1 821	1 957	2 090	2 217
Lainakanta, 1 000 €	8 630	7 733	6 830	5 930	5 030
Lainakanta, €/asukas	1 339	1 205	1 075	933	792
Investointien tulorahoitus-% (100 x vuosikate/investointien omahan-kintameno)	264	98	88	115	163

TA 2023 – TS 2025 asukasmääränä on käytetty vuoden 2022 syyskuun lopun asukasmäärää.

Mittari	TP 2020	TP 2021	1-10/2022	TA 2023
Asiakastyytyväisyys (kuntalaiskyselyn tulokseen perustuva)	-	3,4	3,4	> 3,5
Sairauspoissaolot /htv (kalenteripäiviä)	22,8	20,4	20	15
Henkilötyövuodet (HTV 2)	222	224	197	226

4.5 Investointiosa

Investointiosassa esitetään määrärahat käyttöomaisuuden hankintaan. Käyttöomaisuus aktivoidaan taseeseen ja poistetaan tuloslaskelman kautta vuosikuluina valtuuston hyväksymän poistosuunnitelman mukaisesti. Valtuustoon nähden sitova taso on esitetty sinisellä korostuksella.

INVESTOINTISUUNNITELMA 2023-2025					
					<u>käsittelyt</u> johtoryhmä 20.9.2022 valt.seminaari 4.10.2022 johtoryhmä 11.10.2022 tekla 17.10.2022 kunnanhallitus 8.11 ja 29.11.2022
	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Rakennusinvestoinnit					
Menot	118 036	475 000	859 000	580 000	350 000
Tulot					
Netto	118 036	475 000	859 000	580 000	350 000
Kaavateiden investoinnit					
Menot	398 494	370 000	1 905 000	1 094 000	120 000
Tulot					
Netto	398 494	370 000	1 905 000	1 094 000	120 000
Liikuntapaikkojen investoinnit					
Menot	43 913	115 000	157 000		880 000
Tulot	7 040				
Netto	36 873	115 000	157 000	0	880 000
Vesihuoltolaitoksen investoinnit					
Menot	545 240	955 000	340 000	850 000	400 000
Tulot					
Netto	545 240	955 000	340 000	850 000	400 000
Muut investoinnit					
Menot	346 897	252 000	365 000	320 000	300 000
Tulot	401 347	250 000	250 000	250 000	250 000
Netto	-54 450	2 000	115 000	70 000	50 000
INVESTOINNIT YHTEENSÄ					
Menot	1 452 581	2 167 000	3 626 000	2 844 000	2 050 000
Tulot	408 386	250 000	250 000	250 000	250 000
Netto	1 044 195	1 917 000	3 376 000	2 594 000	1 800 000

4.6 Rahoituslaskelma

Rahoituslaskelmassa esitetään toiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirrat. Rahoituslaskelmassa osoitetaan, miten talousarvio vaikuttaa kunnan maksuvalmiuteen. Talousarvion rahoitusosa esitetään rahoituslaskelmakaavan muodossa, mikä on jaettu kahteen osaan. Ensimmäisessä osa koostuu toiminnan ja investointien rahavirroista. Toiminnan ja investointien rahavirrasta nähdään, miten vuosikate ja muu tulorahoitus riittävät investointimenojen kattamiseen.

Talousarvion rahoitusosa päättyy riviin ”rahavarojen muutos”. Laskelman ulkopuolelle on jätetty talousarviovuoden ja suunnitelmakauden aikana tapahtuvat toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset, vaihtomaisuuden ja saamisten muutokset sekä korottomien velkojen muutokset. Näiden erien muutosten arvioiminen on hyvin hankalaa talousarviota laadittaessa. Tiedossa olevat, merkittävät maksuvalmiuden muutokset suunnitelmakaudella, esimerkiksi pitkäaikaisten saamisten muutokset (valtionosuusrahoitusten, kauppahintasaamisten tai lainasaamisten muutokset) voidaan merkitä omaksi rivikseen rahoituslaskelmaan.

Rahoituslaskelman sitovuustaso on antolainauksen muutokset, lainakannan muutokset ja oman pääoman muutokset (merkattu sinisellä).

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	3 819 543	2 126 692	2 955 091	2 971 711	2 923 574
Satunnaiset erät	0	0	0	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	-308 879	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000
	3 510 664	2 026 692	2 855 091	2 871 711	2 823 574
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-1 452 581	-2 167 000	-3 626 000	-2 844 000	-2 050 000
Rahoitusosuudet investointeihin	7 040	0	0	0	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	401 346	250 000	250 000	250 000	250 000
	-1 044 195	-1 917 000	-3 376 000	-2 594 000	-1 800 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	2 466 469	109 692	-520 909	277 711	1 023 574
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset	0	0	0	0	0
Antolainauksen vähennykset	2 350	0	0	0	0
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	0	0	0	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-897 023	-897 000	-897 000	-897 000	-897 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	0	0	0	0
	-897 023	-897 000	-897 000	-897 000	-897 000
Oman pääoman muutokset	0	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-341	0	0	0	0
Vaihto-omaisuuden muutos	0	0	0	0	0
Saamisten muutos	-91 923	0	0	0	0
Korottomien velkojen muutos	-493 732	0	0	0	0
	-585 995	0	0	0	0
Rahoituksen rahavirta	-1 480 668	-897 000	-897 000	-897 000	-897 000
Rahavarojen muutos	985 801	-787 308	-1 417 909	-619 289	126 574
Rahavarojen muutos					
Rahavarat 31.12.	5 913 706	5 126 398	3 708 488	3 089 200	3 215 773
Rahavarat 1.1.	4 927 905	5 913 706	5 126 398	3 708 488	3 089 200
	985 801	-787 308	-1 417 909	-619 289	126 574

5. Käyttötalous toimialoittain ja toiminnan tavoitteet

5.1 Tarkastustoimi

Ulkoiset tuloarviot ja määrärahat

Tarkastustoimi	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
TOIMINTAKULUT	-24 032	-22 722	-27 153	-27 153	-27 153
Henkilöstökulut	-3 282	-5 472	-4 753	-4 753	-4 753

Palvelujen ostot	-20 748	-17 200	-22 350	-22 350	-22 350
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2	-50	-50	-50	-50
TOIMINTAKATE	-24 032	-22 722	-27 153	-27 153	-27 153

Kunnan tarkastustoimen järjestämisestä vastaa tarkastuslautakunta, johon kuuluu 7 jäsentä. Tarkastuslautakunta kokoontuu noin 6 kertaa vuodessa.

Kuntalain 121 § mukaan tarkastuslautakunnan tehtävä on;

- valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
- arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
- arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
- huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
- valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;
- valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi

5.2 Hallintopalvelut

Ulkoiset tuloarviot ja määrärahat.

Hallintopalvelut	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
TOIMINTATUOTOT	501 324	319 593	157 427	136 958	137 511
Myyntituotot	35 062	0	37 800	27 658	28 211
Tuet ja avustukset	112 243	147 593	19 627	9 300	9 300
Muut toimintatuotot	354 019	172 000	100 000	100 000	100 000
TOIMINTAKULUT	-1 601 803	-1 428 185	-1 315 940	-1 234 891	-1 244 817
Henkilöstökulut	-729 664	-625 653	-614 034	-587 685	-598 111
Palvelujen ostot	-683 013	-695 232	-591 006	-538 206	-538 206
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-100 422	-21 700	-21 600	-19 200	-18 200
Avustukset	-4 024	-6 600	-8 000	-8 000	-8 000
Muut toimintakulut	-84 680	-79 000	-81 300	-81 800	-82 300
TOIMINTAKATE	-1 100 479	-1 108 592	-1 158 513	-1 097 933	-1 107 306

*TP 2021 ja TA 2022 –luvut muutettu TA2023 organisaatorakennetta vastaaviksi.

Toimialan käyttötalouden sitovuustaso kunnanvaltuustoon nähden merkattu sinisellä (ulkoisten toimintatuottojen ja –kulujen erotus eli toimintakate).

Tilivelvollinen: hallintojohtaja Mikko Salmela ja kunnanjohtaja Pauliina Pikka

Mittari	TP 2021	TA 2022	TA 2023
Ulkoiset toimintamenot/ asukas	248	225	207

TOIMIALAN TEHTÄVÄ

Hallintopalveluiden toimialue vastaa kunnan luottamushenkilöhallinnosta sekä yleis- ja henkilöstöhallinnon palveluiden tuottamisesta. Lisäksi toimialue vastaa kunnan ICT-palveluiden tuottamisesta ja vaalien järjestämisestä. Toimialueen keskeisiä tehtäviä ovat kunnanhallituksen ja –valtuuston päätösten valmistelu ja täytäntöönpano, palkka-, palvelussuhde- ja lakiasiat, sopimushallinta, strategia- ja kehittämistehtävät sekä kuntajohtaminen.

TOIMIALAN TOIMINNAN PAINOPISTEET VUONNA 2023

Kunta panostaa sekä ulkoiseen että sisäiseen viestintään kehittämällä tiedotus- ja asiointikanaviaan. Nettisivut uudistetaan ja niiden saavutettavuutta parannetaan. Sähköistä asiointia kehitetään ja kuntalaisia opastetaan palveluiden käyttöön. Ajankohtaistiedotusta kehitetään. Intranetin käyttö vakiinnutetaan pääasiallisena sisäisenä viestintäkanavana. Intranetin sisältöjä päivitetään.

Henkilöstöhallinnon asiakirjoja yhtenäistetään ja ajantasaistetaan, ja niistä koostetaan yhteinen henkilöstökäsikirja. Kunnan tyhy-toiminnan resursointia selkeytetään. Kunnan tietosuojapolitiikka päivitetään ja luodaan yhteneväiset pääsynhallinnan periaatteet henkilötietoja sisältävien tietojen käsittelylle.

Kunnan ICT-ympäristön päivitystä jatketaan ja työntekijäresurssia lisätään. Toiminnassa panostetaan tietoturvasäilytyksiin, käyttäjäystävällisiin ja kustannustehokkaisiin ratkaisuihin. ICT-kokonaisarkkitehtuurin kuvaamiseen ja pitkän tähtäimen suunnitteluun kohdistetaan lisäresurssia. ICT-palvelusopimukset ajantasaistetaan ja varautumissuunnitteluun panostetaan.

Vuonna 2023 järjestettävät eduskuntavaalit vaikuttavat hallinto-osaston työskentelyyn erityisesti alkuvuodesta. Talousarviossa on varauduttu vaalien kustannuksiin.

KESKEISET MUUTOKSET TOIMIALAN TOIMINNASSA VUONNA 2023

ICT-palveluihin on varattu määräraha uuden johtavan ICT-asiantuntijan palkkaamiseen, jonka työajasta 40 % on Pälkäneen Valokuitu Oy:n toimitusjohtajan tehtäviä. Lisäksi talousarviossa on varaus kunnan palvelinympäristön ja nettisivujen päivittämiseen.

Vuonna 2021 alkanut Digitek-projekti ei jatku vuonna 2023. Hankkeen aikana käyttöönotettuja työvälineitä ja menetelmiä jalkautetaan ja jatkokehitetään. Lisäksi yhteistyötä hankkeen muiden jäsenkuntien kanssa jatketaan.

Kuntastrategian painopiste	Kuntastrategian tavoite	Talousarviotavoite	Mittari
HYVINVOINTI: <i>Pälkäneläiset ovat aktiivisia ja voivat hyvin</i>	Kuntalaisten hyvinvointi, painopisteenä ennaltaehkäisy	Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tuloksellinen johtaminen	TEAvisarin tulokset kuntajohdon osalta vähintään tasolla hyvä Kunnan HYTE-kertoimen tulokset kuntajohdon osalta 100

	Henkilöstön jaksaminen ja hyvinvointi	Kunnan työyksiköissä panostetaan varhaiseen tukeen ja hyvään työergonomiaan. Henkilöstöhallinto tukee esimiehiä työkykyjohtamisessa. Kunnan henkilöstökäsikirja ja perehdytysohje päivitetään Luodaan toimialojen yhteiset periaatteet Kunnan tyhy-toiminnan resursoinnille Kunnan tietosuojapolitiikka ja pääsynhallinnan periaatteet päivitetään	Pitkät poissaolot vähenevät kuntatasolla. Tuki- ja liikuntaelinsekä mielenterveysperusteiset poissaolot vähenevät kuntatasolla. Ohjeet on päivitetty K/E Periaatteet on luotu K/E Politiikka on päivitetty K/E
KESTÄVÄ KEHITYS: <i>Kunta toimii sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestäväällä tavalla.</i>	Kunnan talous on tasapainossa.	Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistus päivitetään yhteistyössä talouspalveluiden kanssa	Ohje on päivitetty K/E
	Kunta kuulee ja osallistaa kuntalaisia	Saavutettavat sähköiset palvelut	Nettisivu-uudistus on toteutettu K/E

Hallintopalvelut, ulkoiset ja sisäiset	TP 2021	TA 2022	TA Muutokset 2022	Muutettu TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Tuloarviot ja määrärahat							
Myyntitulot	273 609	181 265		181 265	322 407	312 265	312 818
Tuet ja avustukset	112 243	147 593		147 593	19 627	9 300	9 300
Muut toimintatulot	354 019	172 000		172 000	100 000	100 000	100 000
Toimintatulot	739 872	500 858		500 858	442 034	421 565	422 118
<i>josta sisäiset</i>	238 548	181 265		181 265	284 607	284 607	284 607
Henkilöstömenot	-729 664	-625 653		-625 653	-614 034	-587 685	-598 111
Palvelujen ostot	-717 129	-702 062		-702 062	-602 290	-549 490	-549 490
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-100 422	-21 700		-21 700	-21 600	-19 200	-18 200
Avustukset	-4 024	-6 600		-6 600	-8 000	-8 000	-8 000
Muut toimintamenot	-110 770	-107 661		-107 661	-110 243	-110 743	-111 243
Toimintamenot	-1 662 010	-1 463 676		-1 463 676	-1 356 167	-1 275 118	-1 285 044
<i>josta ulkoiset</i>	-1 601 803	-1 428 185		-1 428 185	-1 315 940	-1 234 891	-1 244 817
<i>josta sisäiset</i>	-60 206	-35 491		-35 491	-40 227	-40 227	-40 227
Toimintakate	-922 138	-962 818		-962 818	-914 133	-853 553	-862 926
<i>josta sisäiset</i>	178 341	145 774		145 774	244 380	244 380	244 380
Laskennalliset kustannukset							
Poistot ja arvonalentumiset	-54 767	-54 767		-54 767	-142 400	-122 794	-117 013
Tehtävän kokonaiskustannukset	-976 905	-1 017 585	0	-1 017 585	-1 056 533	-976 347	-979 939

*TP 2021 ja TA 2022 –luvut muutettu TA2023 organisaatorakennetta vastaaviksi.

Talousarviossa sisäiset erät eivät ole valtuustoon nähden sitovia määrärahoja, vaan ne esitetään informatiivisena tietona.

5.3 Elinvoimapalvelut

Ulkoiset tuloarviot ja määrärahat

Elinvoimapalvelut	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
TOIMINTATUOTOT	128 498	190 766	131 886	110 446	107 920
Myyntituotot	23 823	8 500	15 100	12 100	12 100
Maksutuotot	5				
Tuet ja avustukset	97 757	178 666	116 786	98 346	95 820
Muut toimintatuotot	6 913	3 600			
TOIMINTAKULUT	-813 336	-940 782	-999 000	-995 603	-1 068 153
Henkilöstökulut	-352 312	-501 985	-529 825	-545 631	-556 181
Palvelujen ostot	-134 652	-203 517	-233 904	-205 202	-207 202
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-30 317	-31 370	-25 350	-23 850	-23 850
Avustukset	-268 580	-175 000	-158 000	-158 000	-218 000
Muut toimintakulut	-27 475	-28 910	-51 920	-62 920	-62 920
TOIMINTAKATE	-684 838	-750 015	-867 114	-885 157	-960 233

*TP 2021 ja TA 2022 –luvut muutettu TA2023 organisaatorakennetta vastaaviksi.

Toimialan käyttötalouden sitovuustaso kunnanvaltuustoon nähden merkattu sinisellä (ulkoisten toimintatuottojen ja –kulujen erotus eli toimintakate).

Tilivelvollinen: elinvoimajohtaja Sirkku Mäkelä

Mittari	TP 2021	TA 2022	TA 2023
Ulkoiset toimintamenot/ asukas	126	148	157

TOIMIALAN TEHTÄVÄ

Elinvoimapalveluiden toimiala sisältää joukkoliikennepalvelut ja elinkeinopalveluiden kokonaisuuden, joka vastaa yrityspalveluista, markkinoinnista, matkailusta sekä kyläyhdistysyhteistyöstä. Lisäksi toimiala sisältää työllisyyspalveluiden kokonaisuuden.

TOIMIALAN TOIMINNAN PAINOPISTEET VUONNA 2023

Vuonna 2023 elinvoimapalveluissa painotetaan kunnan näkyvyyden lisäämistä ja tunnetuksi tekemistä. Markkinointitoimenpiteitä toteutetaan suunnitelmallisesti. Yrityspalveluissa painotetaan tiedottamista, yritys yhteistyön kehittämistä sekä yrityspalveluiden saatavuutta. Matkailun kehittämistoimenpiteenä osallistutaan kolmen kunnan yhteiseen hankkeeseen. Hanke toteutetaan kuntien rahoituksella.

Kunnassa toteutetaan esiselvitys joukkoliikenteen kehittämistä varten.

Pälkäneen työttömyysprosentti on matala ja se aiheuttaa työnantajille haasteita löytää työntekijöitä. Työvoimansaannin edellytyksiä parannetaan hanketoiminnan kautta.

Työllisyyspalveluissa luodaan uusi toimintamalli hyvinvointialueelle siirtyvien toimintojen johdosta. Käynnissä on TE-palvelut 2024-uudistus, joka on vielä valmisteluvaiheessa.

KESKEISET MUUTOKSET TOIMIALAN TOIMINNASSA VUONNA 2023

Elinkeinopalveluille on varattu määräraha uuden markkinointi- ja viestintäkoordinaattorin toimea varten. Resurssi mahdollistaa markkinoinnin paremman suunnitelmallisuuden, ostopalvelutarve vähenee, kunta-markkinointi tehostuu ja ulkoinen viestintä kehittyy.

Työllisyyspalveluissa kuntouttavan työtoiminnan järjestäminen siirtyy hyvinvointialueelle. Muutoksen myötä kunnassa järjestetään palvelut uudelleen.

Kuntastrategian painopiste	Kuntastrategian tavoite	Talousarviotavoite	Mittari
HYVINVOINTI: <i>Pälkäneläiset ovat aktiivisia ja voivat hyvin</i>	Hyvinvointia tukevien palveluiden kehittäminen eri ikäryhmät huomioiden	Hyvinvointialuemuutoksen jälkeen työllisyydenhoidon palveluiden uudelleen asemointi	Luotu toimintamalli hyvinvointialueen kanssa K/E
ELINVOIMA: <i>Kunnan palvelut ja toimintaympäristö tukevat asukkaiden ja yritysten vireää toimintaa. Elinvoimaiset paikallisyhteisöt ja yritykset ovat tärkeä voimavara.</i>	Yritys- ja yhteisötoiminnan edellytysten parantaminen	Elinvoimapalvelut edistävät positiivista yrittäjyyden ilmapiiriä Yritysten työvoimansaannin edellytysten parantaminen	Yrittäjien antama arvosana vähintään tasolla 8 (kunnan oma yrittäjäkysely) Yhteishankkeen toteutuminen K/E ja siihen osallistuvien työnantajien määrä
	Positiivinen muuttovirta	Kunnan näkyvyyden ja positiivisen kuntailmeen lisääminen	Nettomuutto positiivinen (kuntaan muuttaa enemmän asukkaita kuin muuttaa pois)
KESTÄVÄ KEHITYS: <i>Kunta toimii sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestäväällä tavalla.</i>	Kunta kuulee ja osallistaa kuntalaisia	Elinkeinopalvelut kutsuu koolle kylien kumppanuuspöydän ja järjestää yhdessä yrittäjäyhdistysten kanssa yrittäjien säännöllisiä tapauksia	Järjestettyjen tilaisuuksien määrä

Elinvoimapaalvelut, ulkoiset ja sisäiset	TP 2021	TA 2022	TA Muutokset 2022	Muutettu TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Tuloarviot ja määrärahat							
Myyntitulot	23 823	8 500		8 500	15 100	12 100	12 100
Maksutulot	5						
Tuet ja avustukset	97 757	178 666		178 666	116 786	98 346	95 820
Muut toimintatulot	6 913	3 600		3 600			
Toimintatulot	128 498	190 766		190 766	131 886	110 446	107 920
Henkilöstömenot	-352 312	-501 985		-501 985	-529 825	-545 631	-556 181
Palvelujen ostot	-138 825	-208 300		-208 300	-237 161	-208 459	-210 459
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-30 317	-31 370		-31 370	-25 350	-23 850	-23 850
Avustukset	-268 580	-175 000		-175 000	-158 000	-158 000	-218 000
Muut toimintamenot	-49 324	-56 961		-56 961	-73 130	-84 130	-84 130
Toimintamenot	-839 358	-973 616		-973 616	-1 023 467	-1 020 070	-1 092 620
<i>josta ulkoiset</i>	-813 336	-940 782	0	-940 782	-999 000	-995 603	-1 068 153
<i>josta sisäiset</i>	-26 022	-32 834		-32 834	-24 467	-24 467	-24 467
Toimintakate	-710 860	-782 849		-782 849	-891 581	-909 624	-984 700
<i>josta sisäiset</i>	-26 022	-32 834		-32 834	-24 467	-24 467	-24 467
Tehtävän kokonaiskustannukset	-710 860	-782 849	0	-782 849	-891 581	-909 624	-984 700

*TP 2021 ja TA 2022 –luvut muutettu TA2023 organisaatorakennetta vastaaviksi.

Talousarviossa sisäiset erät eivät ole valtuustoon nähden sitovia määrärahoja, vaan ne esitetään informatiivisena tietona.

5.4 Sivistyspalvelut

Ulkoiset tuloarviot ja määrärahat

Sivistyspalvelut	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
TOIMINTATUOTOT	974 876	852 449	1 022 683	952 491	952 491
Myyntituotot	472 460	436 700	521 850	521 850	521 850
Maksutuotot	324 624	260 050	273 140	221 640	221 640
Tuet ja avustukset	165 620	129 909	221 513	202 821	202 821
Muut toimintatuotot	12 173	25 790	6 180	6 180	6 180
TOIMINTAKULUT	-9 621 360	-9 739 615	-10 278 839	-10 362 192	-10 503 057
Henkilöstökulut	-7 265 048	-7 177 901	-7 644 407	-7 798 105	-7 938 469
Palvelujen ostot	-1 691 173	-1 913 549	-1 884 732	-1 834 027	-1 835 027
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-292 313	-377 215	-390 930	-374 490	-374 490
Avustukset	-263 391	-245 000	-261 000	-261 000	-261 001
Muut toimintakulut	-109 434	-25 950	-97 770	-94 570	-94 070
TOIMINTAKATE	-8 646 483	-8 887 165	-9 256 156	-9 409 701	-9 550 566

*TP 2021 ja TA 2022 –luvut muutettu TA2023 organisaatorakennetta vastaaviksi.

Toimialan käyttötalouden sitovuustaso kunnanvaltuustoon nähden merkattu sinisellä (ulkoisten toimintatuottojen ja –kulujen erotus eli toimintakate).

Tilivelvollinen: sivistysjohtaja Tiina Kivinen

Mittari	TP 2021	TA 2022	TA 2023
Ulkoiset toimintamenot/ asukas	1 492	1 533	1 618

TOIMIALAN TEHTÄVÄ

Sivistyspalveluiden toimialaan kuuluu kasvatusta- ja opetuspalveluiden kokonaisuus: varhaiskasvatus, esiopetus, perusopetus, lukiokoulutus sekä vapaa sivistystyö. Näiden lisäksi toimialaan kuuluvat kirjasto-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalvelut sekä kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön koordinointi. Kansalaisopistopalvelut ostetaan Valkeakoski-opistolta.

Kaikille lapsille taataan kasvatukselliset, opetukselliset ja sivistykselliset perusoikeudet. Kaikessa toiminnassa painotetaan lasten ja nuorten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin merkitystä tasapainoisen kasvun, kehityksen ja oppimisen edellytyksenä.

TOIMIALAN TOIMINNAN PAINOPISTEET VUONNA 2023

Painopisteenä on kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen monipuolisten, laadukkaiden ja houkuttelevien palveluiden avulla. Erityisesti painotetaan lähiluonnon hyvinvointia, terveyttä ja oppimista tukevien vaikutusten hyödyntämistä luontolähtöistä toimintaa sekä luonnon virkistyskäytön mahdollisuuksia ja saavutettavuutta lisäämällä.

Kasvatus- ja opetustoimessa sekä nuorisopalveluissa painotetaan lasten ja nuorten hyvinvointitaitoja, erityisesti tunne- ja vuorovaikutustaitoja, mielen hyvinvointia sekä ehkäisevää päihdetyötä.

Perusopetuksessa keskitytään edelleen luomaan ja vahvistamaan opetussuunnitelman mukaista yhtenäisempää perusopetuksen toimintakulttuuria.

Hanketoiminta ja hankkeiden kautta saatava valtion erillisrahoitus kehittämistyöhön ovat keskeisessä roolissa sivistyspalveluiden kaikilla sektoreilla. Hankerahoituksia haetaan aktiivisesti. Hankerahoitusta on tällä hetkellä muun muassa koulujen kerhotoimintaan, koronavaikutusten tasoittamiseen, lukutaidon tukemiseen sekä varhaiskasvatuksen tuen konsultaatioon.

KESKEISET MUUTOKSET TOIMIALAN TOIMINNASSA VUONNA 2023

Vuoden 2023 alusta alkaen oppilashuollon koulupsykologi- ja koulukuraattoripalvelut siirtyvät hyvinvointialueen järjestettäväksi. Hyvinvointialueen yhdys-/rajapinnan saaminen toimivaksi ja aktiivinen vaikuttaminen sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämiseen ovat vuoden 2023 keskeisimpiä tehtäviä sivistyspalveluiden toimialalla.

Yhteisöllisen oppilashuoltotyön ja nuorisotyön merkitys korostuvat lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyössä. Nuorisotyötä vahvistetaan uuden nuorisotyöntekijän palkkauksella. Lisäresurssi mahdollistaa esimerkiksi katunuorisotyön.

Toiminta alkaa vähitellen avautua koronapandemian pakottaman sulkeutuneisuuden jälkeen. Retket, vierailijat, tapahtumat, joita ei koronavuosina ole voitu järjestää, tarkoittavat myös kohoavia kustannuksia toiminnan järjestämisessä.

Perusopetuksessa on varattu resurssi yhdelle erityisluokanopettajalle kevätlukukaudeksi 2023. Resurssi kohdennetaan koulupudokkuuden ehkäisemiseen ja koronavaikutusten tasoittamiseen. Tehtävää hoidetaan tällä hetkellä hankerahalla ja siihen on haettu uutta hankerahoitusta.

Varhaiskasvatuksessa varaudutaan yhteen lisäryhmään, koska alle 3-vuotiaiden määrä varhaiskasvatuksessa on kasvanut.

Perusopetuksessa resursseja sopeutetaan pienimpien koulujen laskevaan oppilasmäärään. Valmistavaan opetukseen on varattu resurssi. Kustannusten nousun takia järjestöavustuksiin varattua summaa on jonkin verran kasvatettu.

5.4.1 Varhaiskasvatus ja esiopetus

Luontotoiminnan kehittäminen Pälkäneen varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa on yksi tärkeimpiä kehityskohteita vuonna 2023. Metsäeskari -toiminta aloitettiin syksyllä 2022 Haanloukkaan tiloissa. Tavoitteena on saada toimintaa varten kota Syrjänharjun maastoon niin, että se voidaan ottaa käyttöön loppuvuodesta 2022. Näin toiminta pääsisi täyteen vauhtiin vuoden 2023 alussa. Profiloituminen luontotoiminnan vahvaksi osaajaksi ja aktiiviseksi hyödyntäjäksi palvelutuotannossa tulee olemaan myös uuden kuntastrategian mukainen elinvoima- ja vetovoimatekijä koko sivistyspalveluissa. Luontotoiminta edistää elinvoiman lisäksi uuden kuntastrategian kahta muutakin kärkiteemaa: hyvinvointia ja kestävää kehitystä.

Uuden varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden pohjalta laadittu Pälkäneen kunnan oma varhaiskasvatussuunnitelma otettiin käyttöön 1.8.2022. Muutoksen takana on varhaiskasvatustalouden muutokset, jotka tarkoittavat mm. lapselle järjestettävää tukea. Uuden suunnitelman mukaisen toiminnan kehittäminen on varhaiskasvatuksen tärkein tavoite vuonna 2023. Toiminnan kehittämistä varten on hankeavustusta 41600 euroa. Avustuksen tarkoituksena on antaa henkilökunnalle konsultaatiota ja koulutusta uuden lain mukaisen tuen järjestämisessä.

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksut alenivat syksyllä 2022 ja vuoden 2023 alusta ne tulevat alenemaan edelleen. Valtioneuvosto on tehnyt asiasta päätöksen, mutta tarkemmat tiedot asiakasmaksujen laskennallisten tulojen noususta tulevat myöhemmin. Tulorajojen nousu käytännössä laskee perheiden maksamaa asiakasmaksua. Tätä alenemaa ei ole huomioitu talousarviossa, koska päätöksiä asiasta ei ole tehty.

Alle kolmivuotiaiden lasten osuus varhaiskasvatuksessa on selkeässä nousussa. Suuntauksen jatkumiseen on talousarviossa varauduttu pienellä lisäryhmällä (+100 000 €).

Esiopetus

Syksyllä 2023 aloittavia esioppilaita tulee syyskuun 2022 tiedon mukaan olemaan 44 (syksyllä 2022 esioppilaita oli 64). Esiopetusryhmät 2023: Kostian esiopetus, Haanloukkaan luontoesiopetus ja Luopioisten esiopetus. Esiopetusta annetaan 700 h/lukuvuosi.

Kaksivuotinen esiopetuskokeilu alkoi 1.8.2021 Pälkäneen kunnan varhaiskasvatuksessa. Kokeilun piiriin kuuluvia esiopetusryhmiä on Viirikukon päiväkodissa 16 lasta ja Luopioisten esiopetuksen yhteydessä 6 lasta. Kaksivuotisella esiopetuskokeilulla on oma opetussuunnitelmansa. Kokeilu kestää kevääseen 2024.

Kuntastrategian painopiste	Kuntastrategian tavoite	Talousarviotavoite	Mittari
HYVINVOINTI: <i>Pätkäneläiset ovat aktiivisia ja voivat hyvin</i>	Hyvinvointia tukevien palveluiden kehittäminen eri ikäryhmät huomioiden	Luontotoiminnan aloittaminen ja sen juurruttaminen.	Luontotoiminta aloitettu ja suunnitelma jatkumisesta tehty
	Hyvinvointia tukevien palveluiden kehittäminen eri ikäryhmät huomioiden	Tapahtumia ja projekteja perheille, joissa voi olla mukana myös isovanhemmat. Isovanhempien päivät.(isänpäiviä, äitienpäivä)	Järjestettyjen tapahtumien/projektien määrä ja niistä saatu palaute
	Henkilöstön jaksaminen ja hyvinvointi	henkilökunnan poissaolot vähenevät työmotivaatiota ja työssäjaksamista tukemalla, esim. yhteisöllisyyttä vahvistamalla ja yhteisiä toimintatapoja selkeyttämällä	Poissaolojen tilastot

Yksikkö/toimintamuoto	TP 2021 henkilöstökulut	TP 2021 toimintakulut	TA 2022 henkilöstökulut	TA 2022 toimintakulut	TA 2023 henkilöstökulut	TA 2023 toimintakulut
Varhaiskasvatuksen keskitetyt palvelut	301 265	358 835	378 301	409 396	437 911	467 561
Päiväkodit	1 336 712	2 088 921	1 269 875	1 319 839	1 215 212	1 263 573
Ryhmäperhe- ja perhepäivähoito	189 178	255 768	173 547	177 497	183 533	195 433
Esiopetus+2.vuotinen esiopetus ja niiden täydentävä varhaiskasvatus	427 173	618 264	448 488	505 425	618 837	695 460
Yhteensä	2 254 328	3 321 788	2 270 211	2 412 157	2 455 493	2 622 027

5.4.2 Perusopetus, lukiokoulutus ja vapaa sivistystyö

Kuntastrategian painopiste	Kuntastrategian tavoite	Talousarviotavoite	Mittari
HYVINVOINTI: <i>Pätkäneläiset ovat aktiivisia ja voivat hyvin</i>	Kuntalaisten hyvinvointi, painopisteenä ennaltaehkäisy	Hyvinvointitaidot -oppimiskokonaisuus opetussuunnitelmaan ja tuntijakoon	Tuntijaon muutos tehty, opetussuunnitelma hyvinvointitaito –kokonaisuuteen tehty; opetus alkaa elokuussa 2023

	Hyvinvointia tukevien palveluiden kehittäminen eri ikäryhmät huomioiden	luontopainotteisen toiminnan lisääminen ja vakiinnuttaminen osaksi perusopetusta	Ulko-opetuspäivien määrä; luontopainotteinen ryhmä Kostian yksikössä lukuvuoden 2023-2024 alusta
KESTÄVÄ KEHITYS: <i>Kunta toimii sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestäväällä tavalla.</i>	Kunnan talous on tasapainossa.	Palveluiden ja resurs-sien kohdentaminen palvelutarpeen mukaan. Pienenevät oppilasmäärät huomioidaan resurs-sien jaossa.	Tilastot: oppitunnit/oppilas (tuntikehys); erityisopetustunnit/oppilas; oppilaita/opettaja; oppilaita/ohjaaja

Yksikkö	TP 2021 henkilöstökulut	TP 2021 toimintakulut	TA 2022 henkilöstökulut	TA 2022 toimintakulut	TA 2023 henkilöstökulut	TA 2023 toimintakulut
Aitoon koulu	285 782	343 523	280 725	333 745	271 676	328 096
Kirkonkylän koulu	263 959	335 035	260 599	358 112	285 579	395 842
Yhtenäiskoulu, 1-6	1 456 253	1 924 947	1 468 489	1 919 271	1 637 636	2 155 000
Yhtenäiskoulu, 7-9	1 222 823	1 415 704	1 271 750	1 497 368	1 364 089	1 614 758

Yksikkökohtaiset menot, euroa/oppilas

Yksikkö	TP2021	TA2022	Oppilaita 20.9.2021	Oppilaita 20.9.2022	Oppilaita 1.8.2023*
Aitoon koulu	11 069	13 139	49	38	38
Luop Kk koulu	12 539	10 926	57	49	46
Yhtenäiskoulu 1-6	8 891	8 685	297	302	298
Yhtenäiskoulu 7-9	9 737	10 757	178	179	180
Oppilaita yhteensä			581	568	552

5.4.3 Kirjastopalvelut

Kunnalla on pääkirjasto Onkaalassa, lähikirjasto Luopioisissa ja lainausasemat Aitoossa, Laitikkalassa ja Sappeessa. Kirjastoautopalveluita ostamme Hämeenlinnan kaupungilta Kuohijoelle. Pälkäneen kirjasto kuuluu Pirkanmaan kirjastojen PIKI-yhteisjärjestelmään. Pirkanmaan kirjastoilla on mm. yhteinen kirjasto-ohjelma, yhteiset verkkosivut ja yhteistä sähköistä aineistoa.

Kuntastrategian painopiste	Kuntastrategian tavoite	Talousarviotavoite	Mittari
HYVINVOINTI: <i>Pälkäneläiset ovat aktiivisia ja voivat hyvin</i>	Kuntalaisten hyvinvointi, painopisteenä ennaltaehkäisy	Lainattavien liikunta- ja retkeilyvälineiden tarjoaminen, niiden osallistava hankinta Hyvinvointia tukevia, vaikuttamiseen tai terveyteen liittyviä tapahtumia	Välinehankinnan määrä ja välineiden käyttö-määrä Tapahtumien ja osallistujien määrä
	Hyvinvointia tukevien palveluiden kehittäminen eri ikäryhmät huomioiden	Koulun ja varhaiskasvatuksen tavoitteiden tukeminen Neuvolayhteistyö: 2-vuotistarkastuksessa saatava lahjakortti, jolla saa kirjastosta kirjan	Koulun ja varhaiskasvatuksen kanssa tehtyjen yhteistyösuunnitelmien noudattaminen Lahjakorttikirjan noutomäärä
KESTÄVÄ KEHITYS: Kunta toimii sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestäväällä tavalla.	Päätöksissä ja hankinnoissa tavoitellaan ympäristön kannalta kestäviä ratkaisuja	Entistä tarkempi muovitettavien valinta kirjahankinnoissa	Muovitettavien kirjojen määrä vähenee

Tunnuslukuja:

2021	Pälkäne	Maaseutumaiset kunnat	Koko maa
Kirjaston palkkaamat htv:t / 1000 asukasta	0,67	0,80	0,68
Kokonaislainaus / asukasluku	15,97	13,27	13,83
Toimintakulut / kokonaislainaus	3,44	5,08	4,35
Toimintakulut / asukas	54,89	67,48	60,11
Henkilöstökulut / asukasluku	28,47	33,82	30,49

Tilastoja Pälkäneen kirjaston toimipaikoista:

Toimipaikka	Lainat 2020	Lainat 2021	Lainat / palveluaukiolotunti 2021	Fyysiset käynnit 2021 yhteensä ja käynnit / palveluaukiolotunti
Pääkirjasto	72 893	84 056	47,2	42 867 ja 24,1
Luopioisten kirjasto	14 162	14 170	28,3	7 667 ja 15,3
Aitoon lainausasema	2 206	2 789	15,8	2 866 ja 16,2
Laitikkalan lainausasema	632	672	6,6	279 ja 2,7
Sappeen lainausasema	516	551	6,9	178 ja 2,2
Kirjastoauto, Kuohijoki	116	218	28,4	92 ja 12
	yht. 90 525 + 14 kaukolainaa = 90 539	102 456 + 16 kaukolainaa = 102 472		

Lisäksi Pälkäneen laskennallinen osuus PIKI-kirjastojen yhteisten e-kirjojen lainoista oli 2 392, e-lehtien käyttökerroista 3 695 ja e-kuvatallenteiden käyttökerroista 306.

5.4.4 Kulttuuripalvelut

Kuntastrategian painopiste	Kuntastrategian tavoite	Talousarviotavoite	Mittari
HYVINVOINTI: <i>Pälkäneläiset ovat aktiivisia ja voivat hyvin</i>	Kuntalaisten hyvinvointi, painopisteenä ennaltaehkäisy	Kulttuurikasvatusohjelman uudistaminen	Uudistettu Kulttuuripolku käytössä Pälkäneen perusopetuksessa
	Hyvinvointia tukevien palveluiden kehittäminen eri ikäryhmät huomioiden	Lukureseptin käyttöön otto yhteistyössä neuvolan kanssa	Annettujen lukureseptien määrä
KESTÄVÄ KEHITYS: Kunta toimii sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestäväällä tavalla.	Kunta kuulee ja osallistaa kuntalaisia	Kulttuurisuunnitelman laatiminen. Kulttuurisuunnitelma laaditaan yhdessä kolmannen sektorin kanssa. Suunnitelmassa kartoitetaan kunnan kulttuurin nykytila ja asetetaan tavoitteet laajapohjaiselle ja yhteistyöhön nojaavalle kulttuurityölle.	Kulttuurisuunnitelma valmis K/E

5.4.5 Liikuntapalvelut

Kuntastrategian painopiste	Kuntastrategian tavoite	Talousarviotavoite	Mittari
HYVINVOINTI: <i>Pätkäneläiset ovat aktiivisia ja voivat hyvin</i>	Kuntalaisten hyvinvointi, painopisteenä ennaltaehkäisy	luontoliikunnan edistäminen kohteita kunnostamalla ja varustamalla sekä opasteita lisäämällä; esim. Mallasniemi	Uusittujen kohteiden ja uusien opasteiden määrä
	Hyvinvointia tukevien palveluiden kehittäminen eri ikäryhmät huomioiden	matalan kynnyksen lähiliikuntapaikkojen rakentaminen: esteettömät ulkoilureitit, Onkkaalan urheilukentän ajanmuokauttamisen suunnittelu	Esteettömät reitit rakennettu; suunnitelma tehty
	Kuntalaisten hyvinvointi, painopisteenä ennaltaehkäisy	Liikunta- ja luontopaikat kartalla ja ajantasainen tilanne –sovelluksen käyttöönotto	Sovellus käytössä
	Hyvinvointia tukevien palveluiden kehittäminen eri ikäryhmät huomioiden	liikuntaneuvonnan palvelupolun ja hyvinvointialueen rajapinnan selkeyttäminen	Liikuntaneuvontapalvelu kuvattu kunnan verkkosivulle ja palvelu kuntalaisten käytössä

5.4.6 Nuorisopalvelut

Kuntastrategian painopiste	Kuntastrategian tavoite	Talousarviotavoite	Mittari
HYVINVOINTI: <i>Pätkäneläiset ovat aktiivisia ja voivat hyvin</i>	Kuntalaisten hyvinvointi, painopisteenä ennaltaehkäisy	luontoa hyödyntävän toiminnan lisääminen nuorisopalveluissa	Luontoa hyödyntävässä toiminnassa tavoitettujen nuorten määrä (nuorisotyön perussuunnitelman tilastot + nuoDo)
	Hyvinvointia tukevien palveluiden kehittäminen eri ikäryhmät huomioiden	nuorten päihdeongelmien ennaltaehkäisy	Päihdeitä käyttäneiden nuorten määrä edellistä kyselyä pienempiä/ kouluterveyskysely
KESTÄVÄ KEHITYS: <i>Kunta toimii sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestäväällä tavalla.</i>	Kunnan talous on tasapainossa.	nuorten hyvinvoinnin tukeminen ja syrjäytymisen ehkäisy katunuorisotyön menetelmin	Sosiaalisen vahvistumisen mittari; kohdattujen nuorten määrä; toiminnasta saatu palaute; nuorten työttömyystilasto
	Kunta kuulee ja osallistaa kuntalaisia	Nuorisovaltuusto osallistaa nuoria vaikutuskanavan kautta.	Vastausten määrä kakkiekuu.fi -sivustolla

Sivistyspalvelut, ulkoiset ja sisäiset	TP 2021	TA 2022	TA Muutokset 2022	Muutettu TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Tuloarviot ja määrärahat							
Myyntitulot	472 113	436 700		436 700	521 850	521 850	521 850
Maksutulot	324 624	260 050		260 050	273 140	221 640	221 640
Tuet ja avustukset	165 620	129 909		129 909	221 513	202 821	202 821
Muut toimintatulot	12 173	25 790		25 790	6 180	6 180	6 180
Toimintatulot	974 529	852 449		852 449	1 022 683	952 491	952 491
<i>josta sisäiset</i>		-347					
Henkilöstömenot	-7 265 048	-7 177 901		-7 177 901	-7 644 407	-7 798 105	-7 938 469
Palvelujen ostot	-3 333 756	-3 472 129		-3 472 129	-3 792 352	-3 741 647	-3 742 647
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-292 313	-377 215		-377 215	-390 930	-374 490	-374 490
Avustukset	-263 391	-245 000		-245 000	-261 000	-261 000	-261 001
Muut toimintamenot	-2 171 317	-2 047 654		-2 047 654	-1 803 139	-1 799 939	-1 799 439
Toimintamenot	-13 325 826	-13 319 899		-13 319 899	-13 891 828	-13 975 181	-14 116 046
<i>josta ulkoiset</i>	-9 621 360	-9 739 615		-9 739 615	-10 278 839	-10 362 192	-10 503 057
<i>josta sisäiset</i>	-3 704 466	-3 580 284		-3 580 284	-3 612 989	-3 612 989	-3 612 989
Toimintakate	-12 351 296	-12 467 449		-12 467 449	-12 869 145	-13 022 690	-13 163 555
<i>josta sisäiset</i>	-3 704 813	-3 580 284		-3 580 284	-3 612 989	-3 612 989	-3 612 989
Laskennalliset kustannukset							
Poistot ja arvonalentumiset	-4 611	-4 611		-4 611	-4 066	-1 944	0
Tehtävän kokonaiskustannukset	-12 355 908	-12 472 060		0	-12 873 211	-13 024 634	-13 163 555

*TP 2021 ja TA 2022 –luvut muutettu TA2023 organisaatorakennetta vastaaviksi.

Talousarviossa sisäiset erät eivät ole valtuustoon nähden sitovia määrärahoja, vaan ne esitetään informatiivisena tietona.

5.5 Talous- ja tukipalvelut

Ulkoiset tuloarviot ja määrärahat

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Talous- ja tukipalvelut					
TOIMINTATUOTOT	441 225	334 885	22 609	11 156	11 156
Myyntituotot	396 244	327 817	0	0	0
Tuet ja avustukset	36 181	7 068	22 609	11 156	11 156
Muut toimintatuotot	8 800				
TOIMINTAKULUT	-2 117 801	-2 186 893	-2 250 831	-2 262 060	-2 284 257
Henkilöstökulut	-1 246 233	-1 282 832	-1 290 154	-1 339 888	-1 361 585
Palvelujen ostot	-433 244	-401 941	-445 907	-432 342	-432 342
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-433 879	-498 800	-509 500	-484 560	-485 060
Muut toimintakulut	-4 445	-3 320	-5 270	-5 270	-5 270
TOIMINTAKATE	-1 676 576	-1 852 008	-2 228 222	-2 250 904	-2 273 101

Toimialan käyttötalouden sitovuustaso kunnanvaltuustoon nähden merkattu sinisellä (ulkoisten toimintatuottojen ja –kulojen erotus eli toimintakate).

Tilivelvollinen: talousjohtaja Markus Jaakkola

Mittari	TP 2021	TA 2022	TA 2023
Ulkoiset toimintamenot/ asukas	328	344	354

TOIMIALAN TEHTÄVÄ

Talous- ja tukipalveluiden toimiala sisältää laskentapalveluiden, keskitettyjen hankintapalveluiden, ruoka- ja siivouspalveluiden ja asiakaspalvelun määrärahat.

TOIMIALAN TOIMINNAN PAINOPISTEET VUONNA 2023

Taluspalveluiden painopisteenä on kunnan kokonaistaloudellinen seuranta ja ohjaus yhdessä muiden toimialojen ja toimintayksiköiden kanssa. Sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastuspalvelujen siirtyminen hyvinvointialueille vaikuttaa kuntien rahoituspohjaan merkittävästi.

Ruoka- ja siivouspalveluiden osalta Kukkiakodon keittiön siirtyminen hyvinvointialueelle vaikuttaa merkittävästi kunnan ruokapalveluiden järjestämiseen jatkossa. Keskeisenä painopisteenä on ruokapalveluiden toiminnan vakiinnuttaminen muutoksen jälkeen.

KESKEISET MUUTOKSET TOIMIALAN TOIMINNASSA VUONNA 2023

Taluspalveluiden toiminnassa ei havaittavissa olennaisia muutoksia. Ruoka- ja siivouspalveluiden osalta hyvinvointialueelle siirtyy vuodenvaihteessa 5 tukipalvelutyöntekijää. Kukkiakodon valmistuskeittiöllä tähän asti valmistetut Luopioisten alueen koulujen ja päiväkotien ruokapalvelut tuotetaan jatkossa Onkkaalan päässä, minkä vuoksi yksi ruokapalvelutyöntekijä tarvitaan lisää vanhaan malliin verrattuna. Lisäksi muun muassa varhaiskasvatuksen lakimuutoksiin vastaaminen merkitsee lisäresurssin tarvetta ruoka- ja siivouspalveluissa.

TALOUS- JA TUKIPALVELUIDEN TOIMINNALLISET TAVOITTEET

Kuntastrategian painopiste	Kuntastrategian tavoite	Talousarviotavoite	Mittari
KESTÄVÄ KEHITYS: <i>Kunta toimii sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestäväällä tavalla.</i>	Kunnan talous on tasapainossa.	Koko kunnan käyttötalous on tasapainossa eli vuosikate riittää kattamaan poistot ja arvonalentumiset.	Tilikauden tulos on ylijäämäinen.
	Kunnan talous on tasapainossa.	Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen päivittäminen (sisältäen hanketoiminnan sekä laskutus- ja perintäohjeen).	Ohje on päivitetty uuden kuntastrategian ja hallintosäännön mukaiseksi sekä huomioi

			muun muassa kirjanpidon ja palkanlaskennan ulkoistuksen.
	Kunnan talous on tasapainossa.	Kuntaan on laadittu sijoituspolitiikan ohje.	Valtuusto on hyväksynyt kunnalle sijoituspolitiikan ohjeen. K/E
	Kunnan talous on tasapainossa.	Ostolaskujen sähköisyysastetta saadaan nostettua ja siten myös laskujen käsittelystä aiheutuvia kustannuksia vähennettyä.	Kuntaan saapuvista ostolaskuista sähköisiä 95 % (1-7/2022 sähköisyysaste 89,4 %).
	Päätöksissä ja hankinnoissa tavoitellaan ympäristön kannalta kestäviä ratkaisuja.	Hävikkivaa'an hankkiminen ja lautashävikin seurannan aloittaminen.	Kuntaan on hankittu hävikkivaa'ka ja ruokahävikin seuranta (lautashävikin) on aloitettu.
	Kunta kuulee ja osallistaa kuntalaisia.	Asiakastytyväisyyskyselyn luominen ja kyselyn toteuttaminen ruoka- ja siivouspalveluissa.	Kysely on luotu ja toteutettu.

Talous- ja tukipalvelut, ulkoiset ja sisäiset	TP 2021	TA 2022	TA Muutokset 2022	Muutettu TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Tuloarviot ja määrärahat							
Myyntitulot	1 979 674	1 799 552		1 799 552	1 741 070	1 741 070	1 741 070
Tuet ja avustukset	36 181	7 068		7 068	22 609	11 156	11 156
Muut toimintatulot	8 800						
Toimintatulot	2 024 655	1 806 620		1 806 620	1 763 679	1 752 226	1 752 226
<i>josta sisäiset</i>	1 583 430	1 471 735		1 471 735	1 741 070	1 741 070	1 741 070
Henkilöstömenot	-1 246 233	-1 282 832		-1 282 832	-1 290 154	-1 339 888	-1 361 585
Palvelujen ostot	-457 224	-406 769		-406 769	-456 977	-443 412	-443 412
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-433 879	-498 800		-498 800	-509 500	-484 560	-485 060
Muut toimintamenot	-53 984	-52 097		-52 097	-56 161	-56 161	-56 161
Toimintamenot	-2 191 320	-2 240 498		-2 240 498	-2 312 792	-2 324 021	-2 346 218
<i>josta ulkoiset</i>	-2 117 801	-2 186 893		-2 186 893	-2 250 831	-2 262 060	-2 284 257
<i>josta sisäiset</i>	-73 519	-53 605		-53 605	-61 961	-61 961	-61 961
Toimintakate	-166 664	-433 878		-433 878	-549 113	-571 795	-593 992
<i>josta sisäiset</i>	1 509 912	1 418 130		1 418 130	1 679 109	1 679 109	1 679 109
Laskennalliset kustannukset							
Poistot ja arvonalentumiset	-6 477	-5 022		-5 022	-3 348		
Tehtävän kokonaiskustannukset	-173 141	-438 900		0	-438 900	-552 461	-571 795
							-593 992

Talousarviossa sisäiset erät eivät ole valtuustoon nähden sitovia määrärahoja, vaan ne esitetään informatiivisena tietona.

5.6 Tekniset palvelut

Ulkoiset tuloarviot ja määrärahat

Tekniset palvelut	TP 2021	MTA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
TOIMINTATUOTOT	1 446 010	1 203 230	1 247 025	1 216 875	1 218 875
Myyntituotot	337 207	235 000	216 000	201 000	201 000
Tuet ja avustukset	793	255	300	300	300
Muut toimintatuotot	1 108 011	967 975	1 030 725	1 015 575	1 017 575
TOIMINTAKULUT	-3 144 601	-3 269 491	-2 887 587	-2 732 057	-2 692 461
Henkilöstökulut	-310 153	-338 310	-581 004	-593 804	-604 208
Palvelujen ostot	-1 501 128	-1 557 621	-908 670	-899 840	-849 840
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 028 903	-997 200	-1 097 353	-1 089 353	-1 089 353
Muut toimintakulut	-304 418	-376 360	-300 560	-149 060	-149 060
TOIMINTAKATE	-1 698 591	-2 066 260	-1 640 562	-1 515 182	-1 473 586

Toimialan käyttötalouden sitovuustaso kunnanvaltuustoon nähden merkattu sinisellä (ulkoisten toimintatuottojen ja –kulujen erotus eli toimintakate).

Tilivelvollinen: tekninen johtaja Harri Apell

Mittari	TP 2021	TA 2022	TA 2023
Ulkoiset toimintamenot/ asukas (sis. kaikki teknisen lautakunnan alaiset toiminnot)	488	515	430

TOIMIALAN TEHTÄVÄ

Teknisten palveluiden toimialan päätehtävänä on rakentamisen valvonnan, ympäristönsuojelun, katu- ja liikenneverkoston, kunnan kiinteistöjen rakentamisen- ja ylläpidon, maankäytön suunnittelun, vesihuoltolaitoksen sekä teknisen huollon hoitaminen, kehittäminen ja yhteensovittaminen kunnassa siten, että kuntalaisilla on nyt ja tulevaisuudessa terveellinen, turvallinen, virikkeellinen ja viihtyisä elinympäristö. Toimialan tehtävänä on osaltaan huolehtia, että kunnan järjestämät palvelut pystytään järjestämään asianmukaisesti hoidetussa ympäristössä ja elinkeinoelämän toimintaedellytykset ja kehittyminen on turvattu.

Toimiala jakaantuu teknisen lautakunnan sekä ympäristö- ja rakennusjaoksen alaiseen toimintaan. Lisäksi toimialan palveluista maankäyttö on kunnanhallituksen alaista toimintaa. Liikunta- ja vapaa-aikatoimen ylläpito- ja kiinteistökulut kuuluvat teknisen lautakunnan alaisuuteen, toiminta sen sijaan sivistystoimen alaisuuteen. Vesihuoltolaitos on kunnan kirjanpidosta eriytetty taseyksikkö, jonka johtokuntana toimii tekninen lautakunta. Kunnan metsäomaisuutta hoitaa kunnanhallituksen nimeämä metsätoimikunta, johon on jäseniksi nimetty myös teknisen toimialan edustajat.

TOIMIALAN TOIMINNAN PAINOPISTEET VUONNA 2023

Toiminnan painopisteinä on investointiohjelman toteuttaminen, kiinteistöseurannan parantaminen erityisesti sisäilmaolosuhteet ja energiankäyttö huomioiden sekä liikenteen turvallisuuteen liittyvät kehittämistoimenpiteet. Ympäristöyksikön osalta painopisteenä on valmistautuminen lainsäädännön uudistuksiin. Maan käytön osalta on käynnissä useita kohteita, joiden edistämisen vaikutukset kunnan tulevaisuuteen ovat merkittävät, myös yleiskaava-suunnittelun tarpeet tulee selvittää tulevan vuoden aikana.

KESKEISET MUUTOKSET TOIMIALAN TOIMINNASSA VUONNA 2023

Teknisten palveluiden toimintaan ei odoteta kohdistuvan muutostarpeita. Vuonna 2022 tehdyt henkilöstömuutokset ovat riittävät toimialan tehtäviä ajatellen.

Kuntastrategian painopiste	Kuntastrategian tavoite	Talousarviotavoite	Mittari
HYVINVOINTI: <i>Pätkäneläiset ovat aktiivisia ja voivat hyvin</i>	Hyvinvointia tukevien palveluiden kehittäminen eri ikäryhmät huomioiden	Esteettömät luontoliikuntakohteet kaksi kappaletta	Hankkeet aloitettu K/E
	Henkilöstön jaksaminen ja hyvinvointi	Nykyisen henkilöstön oikein mitoitettujen tehtävänkuvat	Tehtävänkuvat laadittu/päivitetty ja vaativuuden arvioinnit tehty K/E Sairauspoissaolojen vähentyminen vuoteen 2022 verrattuna K/E, lukumäärät
KESTÄVÄ KEHITYS: <i>Kunta toimii sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestäväällä tavalla.</i>	Päätöksissä ja hankinnoissa tavoitellaan ympäristön kannalta kestäviä ratkaisuja	Kiinteistöjen energiakatselmoinnit ja toimet vähähiilille ratkaisuille	Katselmoinnit on aloitettu ja toimenpide-ehdotus laadittu K/E

Tekniset palvelut, ulkoiset ja sisäiset	TP 2021	TA 2022	TA Muutokset 2022	Muutettu TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Tuloarvot ja määrärahat							
Myyntitulot	338 370	235 000		235 000	216 000	201 000	201 000
Tuet ja avustukset	793	255		255	300	300	300
Muut toimintatulot	3 286 410	3 118 050		3 118 050	2 856 581	2 841 431	2 843 431
Toimintatulot	3 625 573	3 353 305		3 353 305	3 072 881	3 042 731	3 044 731
<i>josta sisäiset</i>	2 179 563	2 150 075		2 150 075	1 825 856	1 825 856	1 825 856
Henkilöstömenot	-310 153	-338 310		-338 310	-581 004	-593 804	-604 208
Palvelujen ostot	-1 621 788	-1 659 094		-1 659 094	-1 022 303	-1 013 473	-963 473
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 052 119	-1 021 333		-1 021 333	-1 120 150	-1 112 150	-1 112 150
Muut toimintamenot	-311 518	-124 241	-260 000	-384 241	-309 636	-158 136	-158 136
Toimintamenot	-3 295 578	-3 142 978	-260 000	-3 402 978	-3 033 093	-2 877 563	-2 837 967
<i>josta ulkoiset</i>	-3 144 601	-3 009 491	-260 000	-3 269 491	-2 887 587	-2 732 057	-2 692 461
<i>josta sisäiset</i>	-150 977	-133 487		-133 487	-145 506	-145 506	-145 506
Toimintakate	329 995	210 328	-260 000	-49 672	39 788	165 168	206 764
<i>josta sisäiset</i>	2 028 586	2 016 588		2 016 588	1 680 350	1 680 350	1 680 350
Laskennalliset kustannukset							
Poistot ja arvonalentumiset	-1 964 087	-1 879 020		-1 879 020	-1 766 448	-1 704 522	-1 684 324
Tehtävän kokonaiskustannukset	-1 634 092	-1 668 692	-260 000	-1 928 692	-1 726 660	-1 539 354	-1 477 560

Talousarviossa sisäiset erät eivät ole valtuustoon nähden sitovia määrärahoja, vaan ne esitetään informatiivisena tietona.

5.6.1 Maankäyttö ja kaavoitus

Ulkoiset tuloarviot ja määrärahat

Maankäyttö ja kaavoitus	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
TOIMINTATUOTOT	2 232	2 593	93		
Myyntituotot	317				
Maksutuotot	795	2 500			
Tuet ja avustukset		93	93		
Muut toimintatuotot	1 120				
TOIMINTAKULUT	-68 653	-117 191	-119 506	-121 639	-123 227
Henkilöstökulut	-42 000	-62 291	-54 706	-56 339	-57 427
Palvelujen ostot	-26 224	-54 100	-63 000	-63 500	-64 000
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-13	-800	-800	-800	-800
Muut toimintakulut	-415		-1 000	-1 000	-1 000
TOIMINTAKATE	-66 421	-114 598	-119 413	-121 639	-123 227

Toimialan käyttötalouden sitovuustaso kunnanvaltuustoon nähden merkattu sinisellä (ulkoisten toimintatuottojen ja –kulujen erotus eli toimintakate).

Tilivelvollinen: kunnanjohtaja Pauliina Pikka ja tekninen johtaja Harri Apell

Kuntastrategian painopiste	Kuntastrategian tavoite	Talousarviotavoite	Mittari
ELINVOIMA: <i>Kunnan palvelut ja toimintaympäristö tukevat asukkaiden ja yritysten vireää toimintaa. Elinvoimaiset paikallisyhteisöt ja yritykset ovat tärkeä voimavara.</i>	Yritys- ja yhteisötoiminnan edellytysten parantaminen	Kankaanmaan uuden alueen asemakaava	Vähintään luonnosvaihe käsiteltynä K/E
	Positiivinen muuttovirta	Harhalan koulun asemakaava	Vähintään ehdotusvaihe käsiteltynä K/E
	Monipuolisten asuinratkaisujen ja –ympäristöjen edistäminen	Onkkaalan alueen rantojen käytön selvittäminen maankäytön kehittämisen näkökulmasta.	Selvitystyö on tehty K/E Vähintään ehdotusvaihe käsiteltynä K/E

		Luopioisten Keskitien alueen asemakaavan muutos	
--	--	---	--

Maankäyttö ja kaavoitus, ulkoiset ja sisäiset	TP 2021	TA 2022	TA Muutokset 2022	Muutettu TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
---	---------	---------	-------------------	------------------	---------	---------	---------

Tuloarviot ja määrärahat

Myyntitulot	317						
Maksutulot	795	2 500		2 500			
Tuet ja avustukset		93		93	93		
Muut toimintatulot	1 120						
Toimintatulot	2 232	2 593		2 593	93		
Henkilöstömenot	-42 000	-62 291		-62 291	-54 706	-56 339	-57 427
Palvelujen ostot	-32 264	-54 100		-54 100	-63 651	-64 151	-64 651
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-13	-800		-800	-800	-800	-800
Muut toimintamenot	-2 327	-2 134		-2 134	-2 941	-2 941	-2 941
Toimintamenot	-76 605	-119 325		-119 325	-122 098	-124 231	-125 819
<i>josta ulkoiset</i>	-68 653	-117 191		-117 191	-119 506	-121 639	-123 227
<i>josta sisäiset</i>	-7 953	-2 134		-2 134	-2 592	-2 592	-2 592
Toimintakate	-74 374	-116 732		-116 732	-122 005	-124 231	-125 819
<i>josta sisäiset</i>	-7 953	-2 134		-2 134	-2 592	-2 592	-2 592
Tehtävän kokonaiskustannukset	-74 374	-116 732	0	-116 732	-122 005	-124 231	-125 819

Talousarviossa sisäiset erät eivät ole valtuustoon nähden sitovia määrärahoja, vaan ne esitetään informatiivisena tietona.

5.6.2 Rakennusvalvonta ja ympäristönsuojelu

Ulkoiset tuloarviot ja määrärahat

Rakennusvalvonta ja ympäristönsuojelu	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
TOIMINTATUOTOT	184 585	155 593	130 470	130 470	130 470
Myyntituotot	1 156	20 000	10 000	10 000	10 000
Maksutuotot	183 223	135 000	120 000	120 000	120 000
Tuet ja avustukset	205	593	470	470	470
Muut toimintatuotot					
TOIMINTAKULUT	-409 595	-435 558	-457 159	-463 888	-468 364
Henkilöstökulut	-218 621	-222 923	-229 724	-236 452	-240 928
Palvelujen ostot	-63 224	-82 535	-96 335	-96 336	-96 336
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 653	-2 850	-5 200	-5 200	-5 200
Avustukset	-120 245	-120 000	-120 000	-120 000	-120 000
Muut toimintakulut	-5 852	-7 250	-5 900	-5 900	-5 900
TOIMINTAKATE	-225 010	-279 966	-326 689	-333 418	-337 894

Toimialan käyttötalouden sitovuustaso kunnanvaltuustoon nähden merkattu sinisellä (ulkoisten toimintatuottojen ja –kuluja erotus eli toimintakate).

Tilivelvollinen: tekninen johtaja Harri Apell ja rakennustarkastaja Arttu Jokinen

Kuntastrategian painopiste	Kuntastrategian tavoite	Talousarviotavoite	Mittari
HYVINVOINTI: <i>Pälkäneläiset ovat aktiivisia ja voivat hyvin</i>	Kuntalaisten hyvinvointi, painopisteenä ennaltaehkäisy	Rakennusjärjestyksen päivitystyön aloittaminen voimaan tulevan rakentamislain mukaiseksi ja Pälkäneen kunnan ominaispiirteet huomioivaksi.	Toteutunut K/E
	Henkilöstön jaksaminen ja hyvinvointi	Tehtävien ja vastuualueiden tarkentaminen tehtävänkuviin ja tarvittavilta osin hallintosäätöön	Toteutunut K/E
ELINVOIMA: <i>Kunnan palvelut ja toimintaympäristö tukevat asukkaiden ja yritysten vireää toimintaa. Elinvoimaiset paikallisyhteisöt ja yritykset ovat tärkeä voimavara.</i>	Positiivinen muuttovirta	Käsittelyvalmiiden uudisrakentamisen lupien käsittelyaika on alla 21 vuorokautta	Toteutunut K/E
KESTÄVÄ KEHITYS: <i>Kunta toimii sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestäväällä tavalla.</i>	Kunnan talous on tasapainossa.	Rakennusvalvontaviranomaisen ja ympäristönsuojelun taksojen päivitykset vuoden loppuun mennessä	Toteutunut K/E
	Päätöksissä ja hankinnoissa tavoitellaan ympäristön kannalta kestäviä ratkaisuja	Ympäristönsuojelumääräysten päivitys	Toteutunut K/E

Rakennusvalvonta ja ympäristönsuojelu, ulkoiset ja sisäiset	TP 2021	TA 2022	TA Muutokset 2022	Muutettu 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
---	---------	---------	-------------------	---------------	---------	---------	---------

Tuloarviot ja määrärahat

Myyntitulot	1 486	20 000		20 000	10 000	10 000	10 000
Maksutulot	183 223	135 000		135 000	120 000	120 000	120 000
Tuet ja avustukset	205	593		593	470	470	470
Toimintatulot	184 915	155 593		155 593	130 470	130 470	130 470
<i>josta sisäiset</i>	330						
Henkilöstömenot	-218 621	-222 923		-222 923	-229 724	-236 452	-240 928
Palvelujen ostot	-68 473	-85 607		-85 607	-98 289	-98 290	-98 290
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 653	-2 850		-2 850	-5 200	-5 200	-5 200
Avustukset	-120 245	-120 000		-120 000	-120 000	-120 000	-120 000
Muut toimintamenot	-15 403	-18 124		-18 124	-12 784	-12 784	-12 784
Toimintamenot	-424 394	-449 504		-449 504	-465 997	-472 726	-477 202
<i>josta ulkoiset</i>	-409 595	-435 558		-435 558	-457 159	-463 888	-468 364
<i>josta sisäiset</i>	-14 799	-13 946		-13 946	-8 838	-8 838	-8 838
Toimintakate	-239 480	-293 912		-293 912	-335 527	-342 256	-346 732
<i>josta sisäiset</i>	-14 469	-13 946		-13 946	-8 838	-8 838	-8 838
Tehtävän kokonaiskustannukset	-239 480	-293 912	0	-293 912	-335 527	-342 256	-346 732

Talousarviossa sisäiset erät eivät ole valtuustoon nähden sitovia määrärahoja, vaan ne esitetään informatiivisena tietona.

5.6.3 Vesihuoltolaitos

Ulkoiset tuloarviot ja määrärahat

Vesihuoltolaitos	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
TOIMINTATUOTOT	1 310 597	1 301 647	1 308 647	1 358 000	1 358 000
Myyntituotot	1 310 045	1 301 000	1 308 000	1 358 000	1 358 000
Tuet ja avustukset	183	647	647		
Muut toimintatuotot	369				
TOIMINTAKULUT	-796 441	-759 237	-808 530	-741 996	-745 154
Henkilöstökulut	-169 061	-193 602	-222 540	-178 556	-181 714
Palvelujen ostot	-419 417	-359 975	-361 860	-339 310	-339 310
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-195 066	-203 660	-223 570	-223 570	-223 570
Muut toimintakulut	-12 897	-2 000	-560	-560	-560
TOIMINTAKATE	514 156	542 410	500 117	616 004	612 846

Toimialan käyttötalouden sitovuustaso kunnanvaltuustoon nähden merkattu sinisellä (ulkoisten toimintatuottojen ja –kulujen erotus eli toimintakate).

Tilivelvollinen: tekninen johtaja Harri Apell

Kuntastrategian painopiste	Kuntastrategian tavoite	Talousarviotavoite	Mittari
HYVINVOINTI:	Henkilöstön jaksaminen ja hyvinvointi.	Nykyisen henkilöstön oikein mitoitetut tehtävänkuvat.	1. Tehtävänkuvat laadittu/päivitetty ja vaativuudenarvioinnit tehty (K/E) 2. Sairauspoissaolojen vähentyminen verrattuna 2022 (K/E)
HYVINVOINTI: <i>Pätkäneläiset ovat aktiivisia ja voivat hyvin</i>	Kuntalaisten hyvinvointi, painopisteenä ennaltaehkäisy	Laadukkaan talousveden tuottaminen. Vesi- ja huoltolaitoksen palvelun piirissä oleville asukkailla tarjotaan asumisterveysasetuksen mukaisesti laadukasta vettä	Mittaustulokset ovat kaikilta osan puhtaat (K/E)

	TP 2021	TA 2022	TA Muutokset 2022	Muutettu TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Vesihuoltolaitos							
Toimintatulot	1 366 449	1 357 359		1 357 359	1 361 080	1 410 433	1 410 433
Liikevaihto	1 365 897	1 356 712		1 356 712	1 360 433	1 410 433	1 410 433
Muut tulot	552	647		647	647		
Toimintamenot	-815 727	-766 243		-766 243	-815 916	-749 382	-752 540
Materiaalit ja palvelut	-632 022	-568 650		-568 650	-591 274	-568 724	-568 724
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-195 066	-203 660		-203 660	-223 570	-223 570	-223 570
Palvelujen ostot	-436 956	-364 990		-364 990	-367 704	-345 154	-345 154
Henkilöstön menot	-169 061	-193 602		-193 602	-222 540	-178 556	-181 714
Muut menot	-14 644	-3 991		-3 991	-2 102	-2 102	-2 102
Toimintakate	550 722	591 116		591 116	545 164	661 051	657 893
Rahoitustulot- ja menot	-34 556	-88 000		-88 000	-71 000	2 000	2 000
Muut rahoitustulot	21 737						
Korkomenot sisäiset	-49 492	-55 000		-55 000	-55 000		
Korvaus peruspääomasta		-15 000		-15 000			
Muut rahoitusmenot	-6 801	-18 000		-18 000	-16 000	2 000	2 000
Poistot ja arvonalentumiset	-577 063	-580 140		-580 140	-601 854	-601 231	-601 095
Suunnitelman mukaiset poistot	-566 967	-580 140		-580 140	-601 854	-601 231	-601 095
Arvonalentumiset	-10 096						
Tilikauden tulos	-60 897	-77 024		-77 024	-127 690	61 820	58 798
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	9 274	9 274		9 274	9 274	9 274	9 274
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-51 623	-67 750		-67 750	-118 416	71 094	68 072

Talousarviossa sisäiset erät eivät ole valtuustoon nähden sitovia määrärahoja, vaan ne esitetään informatiivisena tietona.

6. Henkilöstömuutokset talousarviovuodelle 2023

HENKILÖSTÖLISÄYKSET VUODELLE 2023

Toimiala: Sivistyspalvelut	Henkilömäärä	TA2023 kustannukset yhteensä, €
Varhaiskasvatus: lastenhoitaja (2 kpl) ja avustaja (1 kpl)	3	100 000 €
Nuorisopalvelut: Nuoriso-ohjaaja (1 kpl)	1	35 000 €
Sivistyspalvelut yhteensä	4	135 000 €

Toimiala: Elinvoimapaalvelut	Henkilömäärä	TA2023 kustannukset yhteensä, €
Markkinointi- ja viestintäkoordinaattori	1	47 500 €
Elinvoimapaalvelut yhteensä	1	47 500 €

Toimiala: Hallintopalvelut	Henkilömäärä	TA2023 kustannukset yhteensä, €
Johtava ICT-asiantuntija	1	66 000 €
Hallintopalvelut yhteensä	1	66 000 €

Toimiala: Talous- ja tukipalvelut	Henkilömäärä	TA2023 kustannukset yhteensä, €
Ruokapalveluohjaaja (1 kpl) ja monipalvelutyöntekijä (2 kpl)	3	105 000 €
Talous- ja tukipalvelut yhteensä	3	105 000 €

HANKERAHOITUKSELLA TYÖSKENTELEVÄT

Perusopetus: Erityisluokanopettaja (1 kpl) ja valmistavan opetuksen opettaja (1 kpl) ajalle 1-7/2023	1,5	70 000 €*
--	-----	-----------

*Rahoituksessa hyödynnetään hankerahoitusta sekä toiminnan tuottamaa laskennallista valtionosuutta.

VÄHENNYKSET JA MUUT HENKILÖSTÖMUUTOKSET VUODELLE 2023

- Sivistystoimen henkilöstövähennykset: 1 luokanopettajan työpanosta vastaava vähennys (alkaen 08/2023). Lisäksi oppilashuollon koulukuraattori ja- psykologit (2,4 HTV) siirtyvät lakiperustaisella liikkeen luovutuksella perustettaville hyvinvointialueille.
- Ruoka- ja siivouspalvelut: 2 siivoojaa, 3 kokkia (lakiperustainen liikkeen luovutus hyvinvointialueelle)

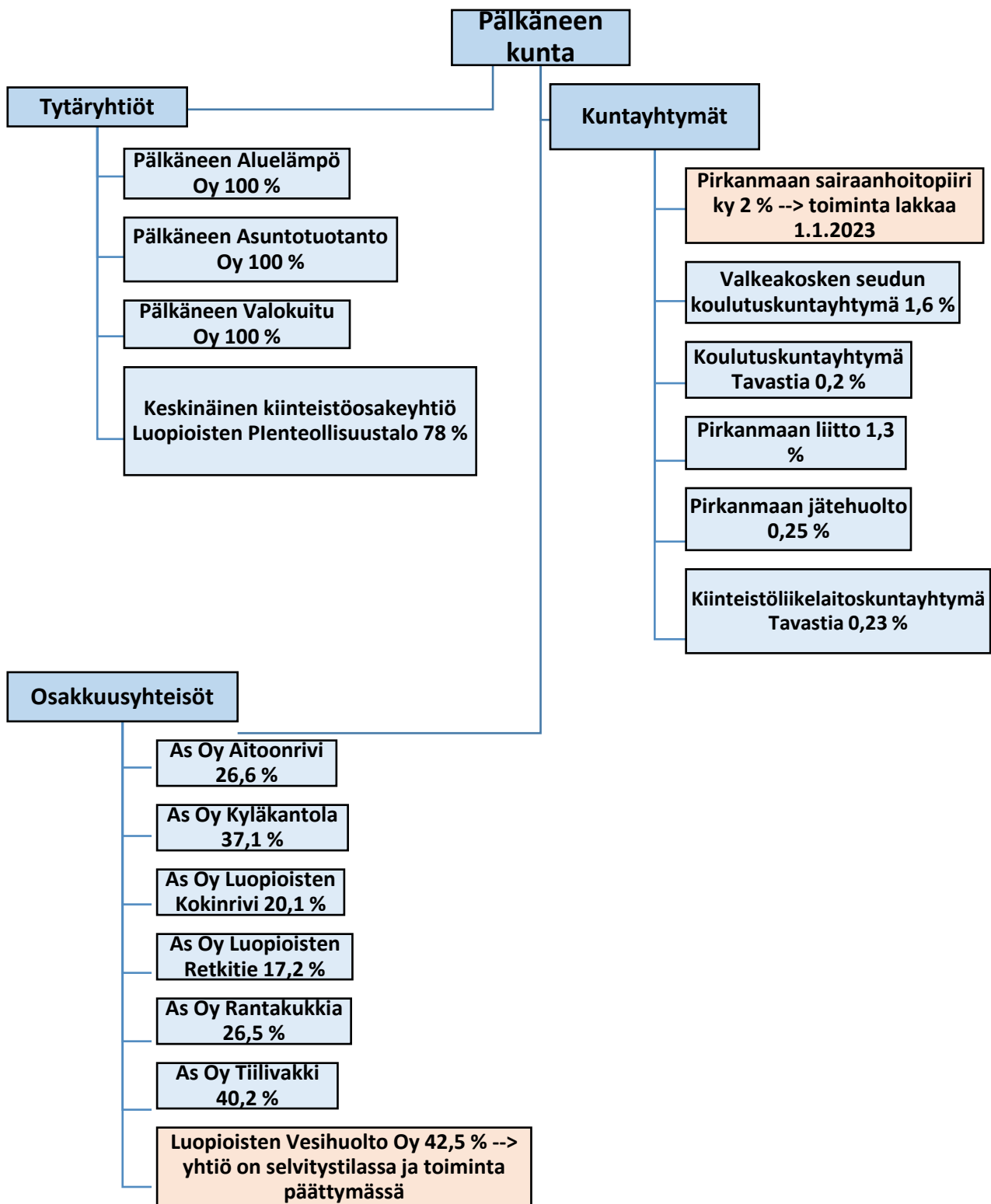
Henkilöstön lisäys yhteensä: 9 HTV ja hankerahoituksella 1,5 HTV

Henkilöstön vähennys yhteensä: 8,4 HTV

Henkilöstön kokonaismuutos TA 2023: + 2,1 HTV

7. Kuntakonsernin toiminta ja talous

Pälkäneen kuntakonserni muodostuu emokunnasta sekä sen tytäryhtiöistä ja osakkuusyhteisöistä. Pälkäneen kunnalla on neljä tytäryhtiötä: Pälkäneen Aluelämpö Oy, Pälkäneen Asuntotuotanto Oy, Pälkäneen Valokuitu Oy sekä Keskinäinen kiinteistöyhtiö Luopioisten pienteollisuustalo. Näiden yhtiöiden toiminta ja toiminnan painopisteet on kirjattu tämän kappaleen alaluvuissa. Tämän lisäksi kunta on mukana viidessä kuntayhtymässä sekä kuudessa asunto-osakeyhtiössä. Kuntakonsernin rakenne:

7.1 Pälkäneen Aluelämpö Oy

Pälkäneen Aluelämpö Oy on kunnan 100 %:sti omistama lämpöyhtiö, jonka toimialana on lämmön kehittäminen ja hankkiminen sekä jakelu liiketaloudellisten periaatteiden mukaisesti kohtuullista hintatasoa noudattaen. Yhtiö voi toimintaansa varten omistaa ja hallita kiinteistöjä.

YHTIÖN TOIMINNAN KUVAUS

Pälkäneen Aluelämpö Oy on vuonna 1980 perustettu kunnan omistama tytäryhtiö, jonka päätoimiala on toimittaa kaukolämpöä Onkkaalan alueella sijaitseville kiinteistöille.

Lämpöä tuotetaan vuonna 2013 valmistuneessa hakelämpölaitoksessa. Varalaitoksena toimii vuonna 1985 valmistunut raskaspolttoöljylaitos. Hake on peräisin Pälkäneeltä ja lähikuntien alueelta.

Asiakkaita kaukolämmön piirissä on 36. Lämmönjakopiirin pituus on noin 5,5 km.

TOIMIALAN TOIMINNAN PAINOPISTEET VUONNA 2023

Kaukolämpöön on osoittanut kiinnostuksen kuusi uutta liittynyttä, joiden liittyminen tapahtunee vuoden 2023 aikana. Liittyjistä kaksi on asuinrakennuksia ja neljä liiketoiminnan rakennuksia.

Liittymien toteutuessa, uutta kaukolämpölinjaa rakennettaisiin noin 1,4 km ja uusittavaa linjaa 0,45 km. Nykyinen lämpölaitos kykenee tuottamaan uusien liittymien lämmöntarpeen. Hankkeiden suunnitelmat valmistuvat alkuvuodesta. Rakentaminen toteutetaan kolmessa vaiheessa.

Kuntastrategian painopiste	Kuntastrategian tavoite	Talousarviotavoite	Mittari
ELINVOIMA: <i>Kunnan palvelut ja toimintaympäristö tukevat asukkaiden ja yritysten vireää toimintaa. Elinvoimaiset paikallisyhteisöt ja yritykset ovat tärkeä voimavara.</i>	Yritys- ja yhteisötoiminnan edellytysten parantaminen.	Aluelämpö tuottaa kaukolämpöä uusille liittymäjille.	Vähintään neljä uutta liittymää on saatu toimintaan vuoden 2023 aikana.
	Monipuolisten asumisratkaisujen ja -ympäristöjen edistäminen	Paikalliseen hakkeeseen tukeutuvalla lämmitysenergialla on mahdollista korvata fossiilisen energian käyttö.	Uusilla liittymillä on korvattu fossiilisen energian käyttöön perustuvia lämmöntuottojärjestelmiä.
KESTÄVÄ KEHITYS: <i>Kunta toimii sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestäväällä tavalla.</i>	Kunnan talous on tasapainossa.	Aluelämmön toiminta tukee osaltaan kunnan taloutta positiivisen tuloksen kautta.	Yhtiön tulos on positiivinen tilikaudella 2023.
	Päätöksissä ja hankinnoissa tavoitellaan ympäristön kannalta kestäviä ratkaisuja.	Toiminnassa tavoitellaan tilannetta, että suhteellisesti hakkeen käyttö energiana lisääntyy fossiiliseen polttoaineeseen verrattuna.	Hakkeella ja öljyllä tuotetun energian hyötysuhde paranee hakkeen osalta.

Pälkäneen Aluelämpö Oy	Toteutuminen	Tavoite	Toteutuminen
Mittari	2021	2023	2023
Kaukolämmön myynti MWh/vuosi	8 261	8 761	
Kaukolämpöt. hyötysuhde (myyty/tuotettu MWh)	85 %	83 %	
Kaukolämmön kokonaishinta €/MWh	113	125	
Yhtiö kattaa liiketoimintatuloilla käyttömenot sekä ylläpitoinvestoinnit ilman konserniemon avustuksia	toteutui	toteutuu	
Yhtiön tunnusluvut	TP 2021	TA 2023	TP 2023
Liikevaihto	749 609	902 000	
Liiketoiminnan muut tuotot	1 006	1 067	
Materiaalit ja palvelut	-301 822	-496 000	
Henkilöstökulut	-30 740	-17 215	
Poistot ja arvonalentumiset	-87 818	-119 000	
Liiketoiminnan muut kulut	-157 955	-78 091	
Liikevoitto (-tappio)	172 280	192 762	
Rahoitustuotot ja -kulut	-21 649	-39 804	
Tilinpäätössiirrot	0	0	
Tuloverot	-30 599	-32 000	
Tilikauden voitto/tappio	120 032	120 958	
Lainat rahoituslaitoksilta	694 444	1 055 000	
Lainat kunnalta	0	0	

7.2 Pälkäneen Asuntotuotanto Oy

Pälkäneen Asuntotuotanto Oy on kunnan 100 %:sti omistama asunto-osakeyhtiö, jonka toimialana on tuottaa ja ylläpitää vuokra-asuntoja sekä tässä tarkoituksessa omistaa ja hallita kiinteistöjä Pälkäneen kunnan alueella.

YHTIÖN TOIMINNAN KUVAUS

Yhtiön toimialana on tuottaa ja ylläpitää vuokra-asuntoja, sekä tässä tarkoituksessa omistaa ja hallita kiinteistöjä Pälkäneen kunnassa.

Yhtiön vuokra-asunnot sijaitsevat Pälkäneen keskusta-alueella, Aitoossa sekä Luopioisissa. Kiinteistöjä yhtiöllä on yhteensä 21 kpl ja niiden asuntomäärä on yhteensä 217 kpl.

YHTIÖN TOIMINNAN PAINOPISTEET VUONNA 2023

Vuonna 2023 yhtiössä painopisteitä ovat:

- Suunnitella uudiskohteen, eli rivitalon rakennushanketta Kostianvirran kylään.
- Suunnitella Pälkäneentien kerrostalojen peruskorjaushankkeita.
- Suunnitella/toteuttaa Kutojantie 4 kohteen perinteinen putkiremontti
- Toteuttaa Rajalantie 3 yhtiön viemäriremontti, sekä yleistentilojen peruskorjaukset valmiiksi.

- Miettiä ja toteuttaa energiansäästön kannalta tarvittavia toimenpiteitä. Esimerkiksi Luopioisten Rimpuntien kohteiden öljylämmitys olisi kannattavaa vaihtaa johonkin muuhun ekologisempaan lämmitysmuotoon.

YHTIÖN TOIMINNALLISET TAVOITTEET VUONNA 2023

Kuntastrategian painopiste	Kuntastrategian tavoite	Talousarviotavoite	Mittari
HYVINVOINTI: <i>Pälkäneläiset ovat aktiivisia ja voivat hyvin</i>	Hyvinvointia tukevien palveluiden kehittäminen eri ikäryhmät huomioiden	Toteutetaan uudiskohteen rakentamisen, sekä kiinteistöjen peruskorjausten yhteydessä neliöltään sellaisia asuntoja, joille on eniten kysyntää tietyillä asuinalueilla.	Toteutunut K/E
ELINVOIMA: <i>Kunnan palvelut ja toimintaympäristö tukevat asukkaiden ja yritysten vireää toimintaa. Elinvoimaiset paikallisyhteisöt ja yritykset ovat tärkeä voimavara.</i>	Yritys- ja yhteisötoiminnan edellytysten parantaminen	Asennetaan asuinkiinteistöihin paikallinen Valokuituyhteys asukkaiden käytettäväksi. Käytetään esimerkiksi remonteissa paikallisia toimijoita.	Toteutuneiden yhteyksien määrä Toteutunut K/E
	Positiivinen muuttovirta	Tarjotaan uusille kuntalaisille heidän tarpeitaan vastaavia hyväkuntoisia asuntoja.	Uusille kuntalaisille tarjottujen asuntojen määrä
	Monipuolisten asumisratkaisujen ja -ympäristöjen edistäminen	Rakennuttaa Pälkäneelle uudiskohde, joka vastaa tämän päivän asumistarpeita. Uudiskohteeseen on mietitty toteutettavaksi ns. vihreän energian ratkaisuja. Muun muassa on pohdittu aurinkopaneelien asentamista, sekä sähköautojen latausmahdollisuutta.	Uudiskohteen suunnittelu valmis K/E
KESTÄVÄ KEHITYS: <i>Kunta toimii sosiaali-</i>	Kunnan talous on tasapainossa.	Asuntotuotanto on saanut maksettua lainanlyhennykset ajallaan, sekä yhtiön tuotoilla on saatu	Toteutunut K/E

<i>sesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestäväällä tavalla.</i>		katettua yhtiöissä toteutettavat remontit. Lähivuosien tilinpäätökset ovat olleet pääsääntöisesti voitollisia.	
	Päätöksissä ja hankinnoissa tavoitellaan ympäristön kannalta kestäviä ratkaisuja	Luovutaan öljylämmityksestä. Lisätään jäteteille kierrätysastioita. Vaihdetaan valaisimia energiatehokkaammiksi. Sekä toteutetaan muita energiaa säästäviä ja ympäristön kannalta järkeviä toimenpiteitä.	Toteutunut K/E Toteutunut K/E
	Kunta kuulee ja osallistaa kuntalaisia	Asukkaille järjestetään kerran vuodessa asukaskokous, sekä Asunto- tuotannon hallituksessa on 2 asukasjäsentä. Jäsenistä toinen on Pälkäneen keskusta-alueelta, ja toinen Luopioisista tai Aitoosta.	Toteutunut K/E

Pälkäneen Asuntotuotanto Oy	TP 2021	TA 2023	TP 2023
Liikevaihto	1 279 374	1 553 443	
Materiaalit ja palvelut	-794		
Henkilöstökulut	-835	-5 000	
Poistot ja arvonalentumiset	-118 347	-113 545	
Liiketoiminnan muut kulut	-964 176	-1 241 543	
Liikevoitto (-tappio)	195 222	193 355	
Rahoitustuotot ja -kulut	-14 480	-7 932	
Tilinpäätössiirrot	-180 742	-190 424	
Tuloverot	0	0	
Tilikauden voitto/tappio	0	-5 001	
Lainat rahoituslaitoksilta	899 348	1 583 007	
Lainat kunnalta	91 648	39 250	
Omavaraisuusaste, %	23 %	20 %	
Tot. vuokra/m ² keskimäärin	10,02	10,78	
Lainavastuut, euroa/asm ²	89	56	

7.3 Pälkäneen Valokuitu Oy

Pälkäneen Valokuitu Oy on kunnan 100 %:sti omistama valokuituyhtiö, jonka tarkoituksena on valokuituyhteyksien rakentaminen ja ylläpitäminen Pälkäneen kunnan alueella. Yhtiön toiminnan tavoitteena ei ole voiton tuottaminen omistajalle.

YHTIÖN TOIMINNAN KUVAUS

Pälkäneen Valokuitu Oy:n tarkoituksena on tarjota ja toimittaa valokuituun perustuvia verkkopalveluita kotitalouksille, laitoksille, liikeyrityksille ja Pälkäneen kunnalle ja sen yhtiöille kannattavasti. Pälkäneen Valokuitu toimii Pälkäneen kunnan alueella ja tarjoaa sekä valokuituliittymiä että operaattoripalveluita.

YHTIÖN TOIMINNAN PAINOPISTEET VUONNA 2023

Pälkäneen Valokuidun toiminnan painopisteet vuonna 2023 ovat myynnin ja markkinoinnin kehittäminen, asiakaskeksien tarjoamisen kehittäminen, liittymien myynnin lisääminen kustannustehokkaasti sekä Pälkäne-liittymän aktiivinen myynti sekä brändin kehittäminen ja kirkastaminen. Panostetaan myös taloyhtiöliittymien tarjoamiseen ja myyntiin.

Kuntastrategian painopiste	Kuntastrategian tavoite	Talousarviotavoite	Mittari
HYVINVOINTI: <i>Pälkäneläiset ovat aktiivisia ja voivat hyvin</i>	Kuntalaisten hyvinvointi, painopisteenä ennaltaehkäisy	Hyvät valokuituyhteydet Pälkäneen kunnan alueella	Uusien liittymien määrä 50 kpl/vuosi, toteutunut K/E Pälkäne-liittymiä 100 kpl/vuosi, toteutunut K/E Lopettavien asiakkaiden määrä alle kolme (3)
ELINVOIMA: <i>Kunnan palvelut ja toimintaympäristö tukevat asukkaiden ja yritysten vireää toimintaa. Elinvoimaiset paikallisyhteisöt ja yritykset ovat tärkeä voimavara.</i>	Yritys- ja yhteisötoiminnan edellytysten parantaminen	Pälkäneen alueella huipunopea yhteys täyttää yritysten vaatimukset	Yrityskäyttäjien liittymämäärä 10 kpl/vuosi, toteutunut K/E Pälkäne-liittymät yrityksille 20 kpl/vuosi, toteutunut K/E
	Positiivinen muuttovirta	Uuden asukkaat hankkivat valokuidun	Muuttajille myytyjen liittymien määrä %
KESTÄVÄ KEHITYS: <i>Kunta toimii sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestäväällä tavalla.</i>	Kunnan talous on tasapainossa.	Kannattavuuden parantaminen Liittymien määrän kasvu	Liittymien määrä kasvaa vähintään 50 kpl/vuosi, toteutunut K/E
	Kunta kuulee ja osallistaa kuntalaisia	Tyytyväiset asiakkaat ja asiakkaiden osallistaminen viestintään	Asiakastyytyväisyyskyselyn tulokset

			Asiakkaiden osallistuminen viestintään, osallistuneiden lukumäärä
--	--	--	---

Pälkäneen Valokuitu Oy	Toteutuminen	Tavoite	Toteutuminen
Mittari	2021	2023	2023
Vakituisten asuntojen liittymäpenetraatio %	25 %	30 %	
Yhtiön kanssa käydään vuosittain kehityskeskustelu	toteutui	kyllä	
Yhtiö toteuttaa voimassa olevaa liiketoimintasuunnitelmaa	toteutui	kyllä	
Yhtiön tunnusluvut	TP 2021	TA 2023	TP 2023
Liikevaihto	243 977	303 000	
Liiketoiminnan muut tuotot	6 492	0	
Materiaalit ja palvelut	-14 396	-15 000	
Henkilöstökulut	-91 160	-35 000	
Toimituskulut	-217 881	-70 000	
Poistot ja arvonalentumiset	-127 622	-128 000	
Liiketoiminnan muut kulut	-110 869	-50 000	
Liikevoitto (-tappio)	-311 459	5 000	
Rahoitustuotot ja -kulut	-108 941	-93 000	
Voitto (tappio) ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	-420 400	-88 000	
Tilinpäätössiirrot	0		
Tuloverot	0		
Tilikauden voitto (tappio)	-420 400	-88 000	
Liittymismaksut	200 901	70 000	
Viestintäviraston tuki	340 386		
Kunnan tuki	0		
SVOP-sijoitukset	346 897		
Vieras pääoma	6 075 000	5 962 165	

7.4 Keskinäinen Kiinteistö Oy Luopioisten pienteollisuustalo

Pälkäneen kunta omistaa 78 % Keskinäinen kiinteistöosakeyhtiö Luopioisten pienteollisuustalosta. Yhtiön toimialana on omistaa ja hallita Luopioisten kylässä sijaitsevaa määräälaa sekä sillä olevaa hallirakennusta.

YHTIÖN TOIMINNAN KUVAUS

Keskinäinen Kiinteistö Oy Luopioisten Pienteollisuustalo huolehtii Teollisuusmikkola-kiinteistön (635-451-0007-0141-F) ylläpidosta osoitteessa Vohlisaarentie 2, Luopioinen. Kiinteistön oman tontin pinta-ala on 3 630 m².

Kiinteistöön kuuluu vuonna 1987 valmistunut rakennus, jossa sijaitsevat Ramboll Finland Oy:n toimitilat (omistaja Pälkäneen kunta) ja Hemlog Kukkia Oy:n toimitilat (omistajat Matti Kallioinen ja Hanna Nevalainen), sekä edellisten yritysten varastotilana toimiva, vuonna 1998 valmistunut varastorakennus.

Yhtiön toiminnasta vastaa toimitusjohtaja Terttu Salmela sekä yhtiön hallitus, johon kuuluvat Marjo Koivulahti (puheenjohtaja), Harri Jyrävä, Matti Kallioinen sekä varajäsenenä Terhi Aittokumpu.

YHTIÖN TOIMINNAN PAINOPISTEET VUONNA 2023

Yhtiön tavoitteena on ylläpitää kiinteistön hyvää kuntoa. Vuonna 2022 maalattiin toimitilarakennuksen peltikatto ja vuonna 2023 on tarkoitus jatkaa muita, pienempiä korjaustoimia.

Keskinäinen Kiinteistö Oy Luopioisten pienteollisuustalo	Toteutuminen 2021	Tavoite 2023	Toteutuminen 2023
Yhtiön tunnusluvut	TP 2021	TA 2023	TP 2023
Liikevaihto	6 591	6 700	
Poistot ja arvonalentumiset	-160		
Liiketoiminnan muut kulut	-6 186	-6 700	
Luottotappiot ja oikaisuerät			
Liikevoitto (-tappio)	245	0	
Tilikauden voitto/tappio	245	0	
Lainat rahoituslaitoksilta	0	19 000	
Lainat kunnalta	0	0	

8. Investointien hankeluettelo 2023 - 2025

käsittelyt			
johtoryhmä 20.9.2022			
valt.seminaari 4.10.2022			
johtoryhmä 11.10.2022			
tekla 17.10.2022			
kunnanhallitus 8.11.2022 ja			
29.11.2022			
Pälkäneen kunnan			
INVESTOINTISUUNNITELMA 2023-2025			
	2023	2024	2025
Rakennusinvestoinnit	859 000	580 000	350 000
Haanloukkaan kiinteistön kunnostustyöt	X	X	
Kankaanmaan varikon varistorakennus			X
Varamaan ranta-alueen WC tilat	X		
Kunnanviraston palvelinhuoneen ilmanvaihto	X		
Onkkaalan alueen päiväkotij- ja koulutilojen selvitystyö	X		
Aitoon päiväkodin WC tilojen peruskunnostus	X		
Aurinkopaneelihankinnat		X	X
Hermannin päiväkodin ulkoleikkivälineet	X		
Laitikkalan ryhmäperhepäiväkodin aita	X		
Luopioisten Kirkonkylän koulun piha-alueen parantamien	X		
Kunnanvirasto desibelisiirtoseinät	X		
Taloautomaatioiden päivitys	X	X	
Luopioisten liikuntahallin ulkomaalaus	X		
Kostianvirran yhtenäiskoulun Kostian yksikön punainen puurakennus, kunnostustyöt		X	
Kostianvirran yhtenäiskoulun alakoulun keittiö Kylmä- ja pakastehuoneiden uusiminen	X		
Kostianvirran yhtenäiskoulun alakoulun keittiö, lattian uusiminen	X		
Koulumetsän alueen rakentaminen	X		
Kostianvirran Yhtenäiskoulun yläkoulun keittiön pataryhmä	X		
Kostianvirran yhtenäiskoulun yläkoulun keittiön tavarahissin uusiminen	X		
Lumpeennupun päiväkodin kunnostustyöt	X		
Pakanrannan uimarannan alueen investoinnit (esteetön luontopolkuhanke)	X	X	
Rego hallin vesikatteen pinnoitus		X	
Varavoimakoneen asennus Yläkoululle ja Kostia-areenalle	X		
Kiinteistösaneeraukset, varaus odottamattomiin investointeihin.	X	X	X
Nuijantalon korjaukset (parveke sekä lämmitysjärjestelmän muutos)	X		
Nuijantalon kiinteistön osto irtaimistoiheen	X		

	2023	2024	2025
Kaavateiden investoinnit	1 905 000	1 094 000	120 000
Kaavateiden päällystäminen	x	x	x
Tievalaistuksen uusiminen	x	x	x
Lastenlinnan alueen uudet kaavatiet	x	x	
Tervapirtintien rakentaminen	x		
Vohlisaaren kaavatiet	x	x	
Onkkaalan- ja keskustien peruskorjaus	x	x	
Keskitien peruskorjaus	x	x	
Mallasvedentien parannustyöt	x		
Luopioisten Keskitien-Pereentien pysäköintialue		x	
Pälkäneveden yritysalueen kadut (1000m)	x		
Pälkäneveden hulevesiallas	x		
Viherkostiala 2 tienrakentaminen	x		
Roholan alikulkutunnelin ja kevyenliikenteen sillan hankeselvitys	x		
Kankilantien parannustyöt		x	
Liikuntapaikkojen investoinnit	157 000	0	880 000
Onkkaalan urheilukentän peruskorjaus	x		x
Luopioisten lähiliikuntapaikan päällysteen uusiminen	x		
Luopioisten liikuntahallin muutostyöt	x		
Esteettömät luontoreitit, Luopioinen	x		
Liikunta-alueiden parannusinvestoinnit	x		
Luopioisten kuntosalin laiteuudistus			x
Vesihuoltolaitoksen investoinnit	340 000	850 000	400 000
Lastenlinnan kunnallistekniikan suunnittelu	x		x
Tommolan puhdistamon automaation uusinta	x		
Vohlisaaren kunnallistekniikan suunnittelu	x		
Vohlisaaren kunnallistekniikan rakentaminen		x	
Sappeen-Luikalan alueen runkovesijohdon jatko	x	x	
Viherkostiala II kunnallistekniikan rakentaminen	x		
Pälkäneveden kunnallistekniikka, runkoputket (mikäli kaava-alue rakentuu)	x		
Putkistosaneeraukset-, varaus odottamattomiin investointeihin.	x	x	x
Muut investoinnit	115 000	70 000	50 000
Sähköautojen latauspisteet	x		
Roholan meluvallin taidemaisemointi	x		
Pakettiauto ulkotyöyksikölle	x		
Kankaanmaan yrityskyltit	x		
Kankahuven venelaitureiden kunnostustyöt		x	
Varamaan venelaitureiden kunnostustyöt	x	x	x
Maa-alueiden ostot	x	x	x
Maa-alueiden myynnit	x	x	x
YHTEENSÄ	3 376 000	2 594 000	1 800 000